

Noelia Muñoz Bonilla

El vincle afectiu dintre dels centres de menors.

TREBALL FI DE GRAU

Dirigit per: Manuel Fandos Garrido

**UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI**

Campus Sescelades

Grau de Pedagogía

Curs acadèmic 20-21

RESUM:

El present treball té per objectiu analitzar el vincle afectiu als centres de menors a Catalunya. Els centres de menors que hi ha són diversos dels quals cadascú té una funció diferent, que dependrà de la necessitat i el context de la persona. Tanmateix, trobem diferents professionals que intervenen de manera directa i indirecta amb els centres de menors. En aquesta recerca es tractarà aspectes com el treball afectiu i emocional, la importància de l'etapa de l'adolescència i la perspectiva de la societat envers els centres de menors. Els resultats de la investigació han estat homogenis, i han permès veure la falta de vocació que hi ha per part d'alguns educadors socials que treballen al centre.

A partir de la discussió dels resultats, i per a futures recerques es proposa el fet de treballar les competències de l'educador social per tal de fomentar el vincle afectiu amb els menors.

Paraules clau: centre de menors, educadors socials, vincle afectiu, emocions, societat i adolescència.

RESUMEN:

El presente trabajo tiene por objetivo analizar el vínculo de los centros de menores en Cataluña. Los centros de menores que hay son variados, de los cuales cada uno tiene una función diferente, que depende de la necesidad y el contexto de la persona. Así mismo, encontramos diferentes profesionales que intervienen de forma directa e indirecta con los centros de menores. En esta investigación se tratarán aspectos como el trabajo afectivo y emocional, la importancia de la etapa de la adolescencia y la perspectiva de la sociedad en relación a los centros de menores. Los resultados de la investigación han sido homogéneos, y han permitido ver la falta de vocación que hay por parte de algunos educadores que trabajan en los centros.

A partir de la discusión de los resultados, y para futuras investigaciones, se propone el hecho de trabajar las competencias del educador social para así fomentar el vínculo afectivo con los menores.

Palabras clave: centro de menores, educadores sociales, vínculo afectivo, emociones, sociedad i adolescencia.

ABSTRACT:

The present work aims to analyze the emotional bond of the juvenile centers in Catalonia. The juvenile centers are diverse in the functions, that depends of the necessities and the context of the person. Likewise, we find different professionals that intervene in a direct and indirect way with the juvenile centers. In this research we will discuss the emotional and affective work, the importance of the adolescence and the perspective of the society in relation with the juvenile center. The results of the investigation have been homogeneous, and have allowed to see the lack of vocation that we can see in some social educators that work in the centers.

As from the discussion of the results, and for future researchs, we propose to work the competencies of the social educator to promote the emotional bond with the adolescents.

Key words: juvenile center, social educator, emotional bond, emotions, society and adolescence.

Índex

1. Introducció	5
2. Justificació i marc de referència	5
3. Definició del problema	10
4. Preguntes d'investigació	11
5. Els centres de menors	11
6. L'etapa de l'adolescència	13
6.1 Desenvolupament social i afectiu	13
6.2 Desenvolupament emocional	14
7. Agents educatius i professionals	15
7.1 Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)	15
7.2 Equip d'atenció a la infància i l'adolescència en alt risc social (EAIA)	16
7.3 Unitat d'Escolarització Compartida (UEC)	16
7.4 Equips d'assessorament i orientació psicopedagògics (EAP)	16
7.5 Centre de Salut Mental i Juvenil (CSMIJ)	17
7.6 Educadors socials	17
7.7 Serveis Socials	18
7.8 Mossos d'Esquadra	19
8. Objectius	20
9. Disseny de la investigació	20
11. Tècniques i instruments	22
12. Implementació del treball en camp	28
13. Aspectes ètics, criteris de regulació de la recerca	29
14. Anàlisi i discussió dels resultats	30
14.1 Gràfics de l'enquesta	32
14. Conclusions	40
15. Perspectives d'investigació i/o de futur	42
Referències	43
Annexos	45
Annex 1: Entrevista educadora	45
Annex 2: Entrevista educadora	49
Annex 3: Entrevista a persona que ha estat dintre d'un centre de menors	53
Annex 4: Entrevista a persona que ha estat dintre d'un centre de menors	55

Índex de figures

Figura 1: Gràfica de gènere	32
Figura 2: Edat	33
Figura 3: Població	34
Figura 4: CRAE.....	34
Figura 5: Proximitat d'un centre de menors.....	35
Figura 6: Motiu d'ingrés al centre	35
Figura 7: Edat d'entrada al centre	36
Figura 8: Edat sortida del centre	37
Figura 9: Conèixer algú del centre	37
Figura 10: Descripció persona que està al centre	38
Figura 11: Habilitats i competències de l'educador/a	38
Figura 12: Emocions.....	39

1. Introducció

El que em motiva a plantejar aquest treball de recerca és l'interès i la motivació envers el món social, i en especial atenció l'adolescència. La meva experiència en l'etapa de l'adolescència va estar molt propera en una persona que va estar durant un temps dintre d'un centre de menors. El vincle que tenia amb aquesta persona i l'aprenentatge que vaig extraure d'aquesta, em va permetre veure la complexitat en l'àmbit emocional que comportà estar dintre d'un centre de menors.

Un dels aspectes que més em va cridar l'atenció, i en el qual he vist reflectit durant el transcurs de la carrera, és la importància que té la família en l'adolescent i el vincle afectiu d'aquesta. La gestió emocional en l'etapa de l'adolescència també és un punt clau a tenir en compte i que a hores d'ara és un repte de qualsevol professional educatiu.

Les pràctiques que estic realitzant actualment dintre de la Unitat d'escolarització compartida, em permeten tenir una visió més aproximada d'allò que vull investigar. Per tant, és una oportunitat que em permetrà veure i analitzar, les diferents institucions i els agents més importants en relació amb el desenvolupament dels adolescents dintre del sistema educatiu. Així doncs, afavorirà el meu treball d'investigació, em permetrà tenir contacte proper amb professionals en el món social i educatiu, i també mostrar evidències a partir de la meva vivència en la mateixa institució.

2. Justificació i marc de referència

La present investigació analitza determinats aspectes de la dinàmica de la intervenció educativa en els centres de justícia juvenil, a partir d'un estudi dut a terme en el Centre Educatiu l'Alzina, centre de compliment de mesures de règim tancat, del Departament de Justícia i Interior de la Generalitat de Catalunya.

En els centres de menors, la pràctica educativa s'enfronta al repte de conjugar l'ideal que descriu la norma amb la realitat de la intervenció. La competència en aquest encaix es desenvolupa en un espai liminar, intermedi, entre la rígida precisió de la normativa i la seva plàstica posada en escena. Amb el propòsit investigador de desvetllar els processos implicats en aquesta complexa articulació, s'han analitzat:

- ✓ La incorporació de la normativa a la dinàmica de funcionament del Centre.
- ✓ Els usos adaptatius d'aquesta incorporació en la pràctica educativa.
- ✓ La lògica implícita d'aquesta adaptació en la resemantització constant de les nocions centrals del sistema motivacional.
- ✓ La racionalitat subjacent d'una institució sancionadora i educativa.

En els centres de menors, la intervenció del sistema de justícia juvenil esdevé paradigmàtica per la intensitat de la seva pràctica. En aquests centres, el sistema motivacional de fases progressives constitueix una lògica per si mateixa, autosostinguda entorn de les nocions de «recompensa» i «sanció», i «progrés» i «retrocés». Una lògica d'intervenció caracteritzada per desenvolupar-se en un àmbit d'inconsistències i ambigüitats en el qual la demanda de precisions i límits resulta articulada per tots. Malgrat que el sistema motivacional pretén crear una referència sòlida per a la intervenció, l'enorme variabilitat de situacions i de casos comporta l'adaptació dinàmica del mateix marc normatiu a cada situació (Guarné & Rivarola, 2003).

En un sistema d'aquestes característiques, el tempteig dels marges, les plantades que no arriben a materialitzar-se, les insinuacions entre allò mig dit i allò mig entès, els exabruptes i les escalades soterrades, inquieten i neguitegen. Totes aquestes situacions, úniques i singulars, inscriuen la realitat de la intervenció en un joc constant d'angoixes i incerteses entre allò que és tàcit i allò que és explícit, allò que és velat i allò que és manifest, que implica l'adaptació contínua de la norma a la realitat dels seus actors.

Es tracta d'un joc intersticial de competències que situa la pràctica educativa en encreuaments d'indeterminació entre l'ajustament a la convenció de la norma i el seu encaix en la intervenció educativa real. Aquesta adaptació constant de la norma que porten a terme els membres de la institució, obliga a resignificar críticament la incorporació real de la lògica motivacional, en la qual el canvi de grup d'un intern tant pot ser interpretat com un «pas» o un «progrés» i en la qual la simulació i l'adaptació constitueixen elements funcionals i els esdeveniments més enllà d'una interpretació.

La funció educativa dels centres residencials de protecció de menors de les Illes Balears, és un dels estudis que ens mostra més quins són els aspectes més visibles en els centres de menors, els motius pels quals ingressen al centre, i quines són les millores educatives que s'haurien de prendre.

D'entrada s'analitza el motiu pel qual ingressen els menors, els motius més freqüents són: els maltractaments (físics, psicològics i la negligència), que es presenten en el 25% dels casos, seguits pels abusos sexuals (15,91%) i el consum d'alcohol i drogues dels pares (9,09%). Altres motius també esmentats en l'enquesta, encara que amb menys freqüència que els anteriors, són els problemes de conducta (6,82%), la desestructuració familiar (6,82%), els reingressos (6,82%) i les dificultats econòmiques greus de les famílies (4,55%).

Els centres de guarda han anat trobant el seu espai dins el marc dels serveis socials i han adquirit cada vegada més funcions socioeducatives, enfront de les finalitats assistencialistes que van poder caracteritzar-los fa dècades. Aquestes circumstàncies suposen, entre altres coses, la necessitat, cada vegada major, de professionalització, de finançament adient i de coordinació amb altres recursos i serveis amb els quals han de coordinar-se per poder portar a terme les funcions encomanades a aquests centres. En aquest sentit sembla significatiu el nombre de professionals amb titulacions mitjanes i superiors que treballen en els centres i la necessitat que reflecteixen les enquestes d'un finançament major i més estable.

D'altra banda, el treball realitzat des dels centres de guarda per atendre els menors i les seves famílies requereix l'existència de recursos a la comunitat per fer possibles els principis d'integració i normalització que dirigeixen les actuacions dels serveis socials. És necessari que puguin comptar amb els recursos suficients amb els quals puguin coordinar-se i puguin engegar programes que atenguin les necessitats que detecten en els menors i les famílies amb les quals treballen. Tot això apareix també reflectit en les dificultats que comenten en les enquestes, com les referides als programes 181 Anuari de l'Educació de les Illes Balears. 2004 d'emancipació, els serveis d'atenció psicològica i psiquiàtrica, els programes educatius per a les famílies (que alguns centres comencen a engegar) o la necessitat d'una major coordinació amb serveis d'atenció primària i altres serveis que intervenen en la detecció i/o en el treball amb les famílies i els menors. Entre tots aquests serveis hauria d'afavorir-se la continuïtat en els processos d'intervenció i articular fórmules de funcionament que no els afectessin negativament, per evitar circumstàncies com, per exemple, els excessius canvis en els professionals de referència (Oliver & Touza, 2004).

L'acolliment residencial s'ha anat convertint en una mesura de protecció que ha d'adoptar-se quan sigui la millor alternativa possible i que tracta de respondre a les característiques dels menors. En correspondència amb aquesta concepció observem dues tendències. La primera és que es redueixen a poc a poc els nins i nines d'edats inferiors. La segona és que passem d'una definició del recurs basada en l'edat a una altra que, a més, té en compte altres característiques dels menors. Aquests canvis en la concepció de l'acolliment residencial han d'anar acompanyats de mesures que fomentin l'acolliment familiar i de l'adequació dels centres de guarda, com també recullen les enquestes.

Tanmateix, a causa de l'important paper que tenen les entitats col·laboradores en l'atenció als menors, seria necessari donar resposta a la demanda d'una major oferta

formativa i analitzar per què algunes enquestes reflecteixen la percepció que el seu treball no és prou considerat o que les seves valoracions no sempre són tingudes en compte.

Segons Bastit 2012, a l'hora d'abordar l'educació per la reinserció no hi ha dubte que cal tenir en compte no només el tipus de delictes comès per l'infractor (lesions, robatoris, estafes...) sinó també aquells factors personals, biogràfics, socials o psicològics que més han influït en el jove per acostar-se a la conducta "desviada" i així també la reincidència en els seus actes delictius.

La Llei de menors estableix un ventall de mesures i a l'hora de la seva adopció és important tenir en compte aquests factors, però sempre partint de la gravetat de la conducta, alhora que en el moment de l'execució serà del tot important, dins les possibilitats del sistema, adequar al compliment a cada individu. És important intervenir al més aviat possible, això també facilitarà l'aplicació de mesures menys costoses pel jove. Com menys intervencionista és la mesura, menys etiquetatge. La intervenció amb celeritat en el jove és més important que en un adult i això perquè els canvis que experimenta són molt més ràpids i l'escala delictiva també ho és.

L'internament, encara que indiscutiblement té trets positius perquè atura la carrera delictiva del subjecte i permet fer una intervenció educativa més directa, som tots conscients que també en té de negatius. Hi ha nombrosa literatura i estudi doctrinals en aquest aspecte i potser un dels més profunds és el de Goffman en el seu llibre "Internados" que si bé, la base del mateix són les institucions psiquiàtriques, això es pot traslladar perfectament a tots els centres tancats. Entre els trets negatius trobem la falta d'interacció social representada materialment per portes tancades, murs alts, reixats de filferro, boscos...; la despersonalització del "jo" (moltes vegades s'inicia a l'entrada) i que dona lloc a conductes agressives cap a un mateix o a tercers, fomenta la dependència, la pèrdua d'intimitat, les conductes totalitzadores en el temps i en l'espai, tot resta programat i supervisat, no hi ha gaire espai per a decidir. Hi ha una convivència forçosa que els obliga a adoptar formes de comportament diferent vers als companys i als professionals; és molt difícil evitar una relació no volguda i separació de la família, entre d'altres (Bastit, 2012).

És més difícil la reinserció en aquells casos en què la sortida dels centres en mesures de règim tancat es fa de forma sobtada, per això considero del tot necessari flexibilitzar el règim amb sortides i permisos i la finalització de l'internament dins un règim semiobert des d'on s'ha de preparar conjuntament amb el jove i el tècnic de llibertat vigilada la sortida definitiva del centre. Considero també molt important, atesa l'alta taxa de joves

immigrants dins el marc de la justícia juvenil (un 54% jutjat de menors de Girona), tenir personal educatiu provinent d'altres àrees culturals per obtenir una comunicació intercultural.

De vegades a la societat se li fa difícil entendre les resolucions judicials i les pautes educatives, però en qualsevol cas actuant sota el principi de legalitat, s'ha de fer prevaldre l'interès del menor per sobre de qualsevol altre.

La reinserció dependrà en gran manera de l'individu, durant el procés educatiu, prengui consciència i decideixi el canvi, només així els mitjans que es posin al seu abast poden donar un resultat positiu. Quan parlem de joves hem de tenir en compte que moltes vegades poden tardar a interioritzar les pautes educatives i aprofitar-les amb retard, no sempre és immediat, fet que s'ha de tenir present en una possible reincidència en fets delictius; és del tot fals que la recaiguda suposi un fracàs i no sigui possible continuar amb el procés de canvi; quan es produeix una relliscada no s'ha d'entendre automàticament com un fracàs perquè si és així pot portar a sentiments negatius i a la recaiguda, contràriament és un fet que ha de servir per aprendre pel futur, analitzant quins són els riscos que no s'han sabut vèncer.

El delictes en els joves adolescents provoca gratificació i excitació a curt termini, proporciona diners i alleujament en situacions de greuge. Normalment el jove no planifica; els delictes són la resposta a les oportunitats que apareixen a persones amb poc autocontrol.

Farrington (1996), distingeix tres moments decisius de la carrera delictiva:

- En un primer moment, l'inici, en l'adolescència, quan el jove pateix especialment la influència del grup d'iguals (imitació de conducta desadaptativa), té molta motivació envers l'assoliment de beneficis d'una manera fàcil, disposa de moltes oportunitats per cometre delictes i percep una elevada utilitat en aquesta comissió (hi té poc a perdre).
- En un segon moment, la carrera delictiva es manté si el jove presenta unes tendències antisocials persistents a conseqüència d'un esforçat procés d'aprenentatge.
- Finalment el desistiment o abandonament de la carrera delictiva es pot produir si el jove millora les capacitats per satisfer les seves necessitats per vies lícites, si les motivacions es tornen realistes, si els costos de la delinqüència es perceben majors i si augmenten els vincles afectius amb persones no antisocials.

No cal dir que en el procés educatiu en tot cas és necessari, tal com s'ha posat de manifest, tenir en compte les motivacions que han portat el jove a delinquir, la seva personalitat i els factors socials i psicològics que l'han portat a entrar en la infracció criminal i les capacitats de cadascun, ja que la intervenció ben segura serà diferent en cada cas. La resposta ha de ser proporcionada a la gravetat del fet i a les necessitats de l'infractor. Les respostes desproporcionades porten a actes de rebel·lia cap al sistema i cap als intervinents.

Hi ha hagut un augment de joves que delinqueix amb greus problemes psíquics, i en algunes ocasions, això s'agreuja pel consum de drogues, la qual cosa requerirà l'aplicació de tractaments terapèutics com a condició necessària per a la no reincidència. Potser és en un dels àmbits on s'observen més mancances en mitjans, doncs a Catalunya, en el supòsit de mesures d'internament tancat terapèutic només es compta amb un centre públic que ofereixi aquest servei, amb una unitat terapèutica i si bé considero que s'hi fa molt bona feina, és del tot insuficient a causa de les poques places disponibles que hi ha. En aquests casos, no serveix de res la contenció si no hi ha un clar treball terapèutic que ha de continuar a la sortida, doncs si, el jove haurà estat contingut, però el problema de fons es reproduïx en la vida en llibertat i el delictes reapareix, sigui pel mateix trastorn de conducta, sigui per a l'obtenció dels tòxics. És també molt preocupant en aquest aspecte, que els joves manifestin el consum de drogues en centres, considerant més educatiu, sens dubte, treballar en el no accés de les drogues als centres educatius que la continuïtat i reiteració en els escorcolls, que moltes vegades superen el que es pot fer en centres penitenciaris.

3. Definició del problema

Els centres de menors tenen un paper important i decisiu per als menors que entren dintre d'aquests tipus de centres. Un dels aspectes que més cal treballar i que en l'etapa de l'adolescència hi és rellevant, és la part afectiva. Per tant, la idea és poder aprofundir la funció del centre de menors i les tasques internes dels educadors/es del centre, de tal manera que em permeti descobrir com es treballa l'afecte i quina és la seva rellevància.

La separació del nucli familiar i el seu context és un factor que d'alguna manera afecta el noi/a i que per tant, s'ha de tenir en compte per al seu desenvolupament. A més a més, l'etapa de l'adolescència és complexa i en l'àmbit emocional, cal una molt bona gestió de les emocions per a poder afavorir el procés que comporta aquesta etapa. Per tant, serà necessari descobrir la gestió emocional en aquests centres, ja que ens trobem amb una fase de canvis i adaptacions, que provoquen emocions i sentiments continuats

durant el transcurs de l'estada al centre, i el qual anirà desenvolupant-se al llarg de la seva vida.

A més a més, serà necessari saber com es treballa amb altres professionals, i si existeix bona comunicació i col·laboració per part d'altres equips, de tal manera que permeti veure la importància que té el treball amb altres professionals, i que afavoreixen al desenvolupament dels nois i noies.

La societat d'avui en dia té una visió si més no negativa dels centres de menors, considerant als menors com a persones problemàtiques i conflictives. Però no són conscients del que hi ha succés en cada nucli familiar o context del menor, i pel qual a hores d'ara estan dintre d'un d'aquests centres. Així doncs, la perspectiva de la societat envers els centres de menors i el seu coneixement sobre la funció és ben escassa, per tant, estaríem parlant d'un dels temes a tractar dintre d'aquesta investigació, per tal d'esbrinar si és així el pensament que predomina a la societat.

4. Preguntes d'investigació

- ✓ Es treballa realment el vincle afectiu dintre dels centres de menors?
- ✓ La falta de temps és un obstacle per a treballar la part afectiva?
- ✓ Són necessaris més educadors/es dintre del centre per tal d'abastar les necessitats dels menors?
- ✓ Hi ha suficients recursos o eines per tal d'afavorir el desenvolupament del menor?
- ✓ La falta de comunicació amb altres professionals dificulta les funcions de l'educador? I les del centre?
- ✓ La perspectiva de la societat pot ser un factor que influeix de manera negativa als menors del centre?

5. Els centres de menors

Els centres de menors o centres de justícia juvenil són establiments en els quals resideixen uns menors d'edat durant un període de temps que varia segons cada situació i context de cada persona. Les causes per les quals aquests menors ingressen en aquests centres són: separació del nucli familiar o conductes delictives, les quals són ordenades per un jutge. L'objectiu és reajustar-los a la societat i aportar el que és necessari per al seu desenvolupament personal (Generalitat de Catalunya, 2021).

Segons la situació de la persona i el context en el qual es troba, se l'assigna un tipus de mesura:

- ✓ **Règim tancat:** el menor o jove fa totes les activitats del programa educatiu dins d'un centre educatiu.
- ✓ **Règim semiobert:** el menor o jove fa algunes de les activitats del programa educatiu fora del centre.
- ✓ **Règim obert:** el menor o jove fa totes les activitats del programa educatiu fora del centre.
- ✓ **Internament terapèutic:** el menor o jove rep un tractament específic per a la seva alteració psíquica o dependència a substàncies tòxiques.
- ✓ **Permanència de cap de setmana (en un centre educatiu o en el domicili):** el menor o jove ha d'estar fins a un màxim de 36 hores en un centre o a casa seva, entre la tarda de divendres i la nit de diumenge.

En circumstàncies en les quals els menors han tingut conductes delictives, segons la decisió del jutge se'ls derivarà a un tipus de centre (Generalitat de Catalunya, 2021).

- **Centre d'acolliment:** és un servei que ofereix residència temporal als menors de zero a divuit anys en situació de risc social. La seva finalitat és la d'elaborar un diagnòstic de la situació o risc de desemparaments d'aquests infants o adolescents respecte dels seus familiars, quan és impossible o poc aconsellable realitzar l'estudi al territori.
- **Centre educatiu de reforma:** és un servei que ofereix residència temporal als menors de zero a divuit anys, que han de complir condemnes que els han sigut imposats per la seva mala conducta. L'objectiu d'aquest servei és aconseguir una millora educativa i poder integrar-los en els seus entorns habituals millorant la seva conducta.
- **Centre residencial d'acció educativa (CRAE):** són institucions per a la guarda i educació d'infants i adolescents (de 0 a 18 anys) a qui s'aplica la mesura d'acolliments simple en institució, d'acord amb la mesura que consti en l'informe. L'objectiu d'aquesta és donar resposta a situacions i necessitats educatives i assistencials que requereixen una especialització tècnica en la seva guarda i educació alternativa a la seva família d'origen.
- **Centre residencial d'educació intensiva (CREI):** és un servei residencial d'acolliments, d'estada limitada, que disposa de mesures estructurals de protecció per a la guarda i educació de les seves persones usuàries, tutelades per l'administració de la Generalitat de Catalunya, i que té com a objectiu donar resposta a les necessitats educatives específiques d'adolescents i joves (de 12 a 18 anys) que presenten alteracions conductuals que requereixen atenció.

També pot ser un servei complementari envers les mesures residencials de protecció.

6. L'etapa de l'adolescència

Segons Adolfo Peinat (2002), l'adolescència és una etapa important del cicle vital. És el període de desenvolupament que marca la transició de la infància a l'edat adulta. El començament de l'adolescència se situa als 11/12 anys i està associat als primers signes de la maduració en la pubertat.

En l'escolarització es correspon amb l'ESO (Ensenyament Secundària Obligatòria) en el nostre país. Els 18 marquen, aproximadament el final de l'adolescència i els nois/es entren en una nova etapa del seu desenvolupament: la joventut. El canvi a la pubertat, és un dels canvis més intensos a escala social i psicològica. Una de les característiques és el ràpid creixement corporal, i una expansió psicològica gràcies al desenvolupament de les aptituds cognitives, sociocognitives i relacionals dels joves.

Les transformacions biològiques incideixen en el domini de la ment i del comportament; i, al mateix temps, són les característiques del medi social les que aporten canvis en la persona de l'adolescent. En relació amb el comportament hi ha apreciacions contradictòries, que la majoria de vegades és degut per experiències familiars concretes. Alguns d'aquests comportaments són inestables, imprevisibles, rebels o agressius. Però és fals que aquestes característiques siguin el model de comportament o el patró a seguir en un adolescent (Peinat, 2002).

La idea o la imatge de la societat dels adolescents com a subjectes immadurs i inestables és en gran manera un producte social. Els adolescents interioritzen aquesta imatge en el seu procés de socialització i a través de la seva conducta es comporten tal com la societat ho veu.

6.1 Desenvolupament social i afectiu

Tot i que els nens naixen amb una predisposició innata cap a la socialització, és cert que el procés durarà anys fins a aconseguir la integració en el seu grup social. Al llarg de la infància i l'adolescència han d'anar adquirint els comportaments, coneixements i habilitats que els caracteritzaran com "adults", en això se sosté el procés de socialització.

Per tant, el procés de socialització comença dintre del nucli familiar de l'infant, on la família serà clau per la transmissió de normes, valors i activitats pràctiques que els permetran incloure's dintre de la societat. Els infants observen, imiten, reben

instruccions, adquireixen habilitats, etc.; la seva conducta es va ajustant al prototip de nen/a que promou el grup social en el qual viuen.

L'educació és una part integrant de la socialització, l'escolarització que porta a terme representa la resposta social institucionalitzada a l'imperatiu universal de transmissió de la cultura. Així doncs, l'educació i la família són aspectes clau en el desenvolupament de l'infant, i repercuteixen de manera significativa en el seu procés de socialització.

La socialització es porta a terme en un clima impregnat d'afecte, els infants creen relacions més constructives amb les persones que els dediquen amor i tendresa. Si és cert que els nens/es que pateixen de carències afectives poden estar afectats de disturbis psíquics o en situacions de risc social. Per tal de mantenir relacions socials entre altres persones, el camp afectiu-emocional serà un punt essencial per aconseguir-ho (Peinat, 2002).

La teoria del vincle afectiu de John Bowlby, una psiquiatra anglès que la va formular a partir del seu treball amb nens escollits en institucions públiques des de la seva edat més tendra. Explicava que els nens creen un lligam afectiu sòlid amb una persona concreta, que per naturalesa és la mare i que es manifesta en un conjunt de conductes que tendeixen a mantenir una proximitat espacial relativa entre ambdues.

La relació afectiva del vincle no és solament un marc d'experiències, sinó que en si mateixa, és una experiència que es va interioritzant fins a crear un patró o model d'actuació. Per tant, segons el vincle afectiu que hagi obtingut l'infant li repercutirà en certa manera durant al llarg del temps, nens més confiats o amb més por quan coneixen noves persones, i la seva exploració en aquell nou entorn dependrà de la reacció de la seva mare.

6.2 Desenvolupament emocional

El desenvolupament emocional en l'adolescència ho podríem definir com una muntanya russa d'emocions, ja que poden passar d'estar alegres a tristos i així successivament, ja que la sensibilitat es troba present en tot moment. Aquests, tenen més capacitat de comprensió a partir de la intuïció i dels sentiments, que no pas del raonament o l'anàlisi, per tant tot va relacionat en el desenvolupament dintre d'aquestes edats que d'alguna manera predomina en tot allò que va relacionat en les seves emocions (Barredo et al., 2016).

Les emocions que predominen són la por, la preocupació i l'ansietat per fer front a les relacions socials, davant d'un mateix i per respondre davant les exigències escolars. La por i preocupació també vénen relacionades amb el context econòmic-social i al seu

futur laboral i personal. Hi ha diverses situacions com injustícies, càstigs, els límits o aquells obstacles que impedeixen poder complir els seus desitjos, experimenten emocions com el disgust i sobretot la frustració. La ira pren força davant d'estímuls d'ordre social com les burles, el tracte injust, les mentides, etc.; També s'experimenten altres emocions més bones com l'alegria, l'afecte, l'amor i la felicitat davant les relacions que estableixen amb els altres, el sentiment de superioritat, el fet de sentir-se bé en un mateix, etc.

A partir d'estudis d'investigació realitzats per les Jornades d'Educació Emocional en les quals ens permeten veure la necessitat que hi ha en aquest àmbit. D'entrada es detecta la falta d'implementació d'intervencions d'educació emocional per tal de desenvolupar preventivament les competències emocionals. A més a més, s'ha comprovat que com més grau de competència emocional, menys dificultats quotidianes a l'adolescència. No solament és un fet relacionat amb l'adolescent, sinó que sobretot en tots aquells professionals que treballin de manera directa en l'etapa de l'adolescència.

Aquests estudis ens mostren la importància de treballar l'educació emocional per tal de poder oferir noves eines i recursos per afrontar les dificultats quotidianes, i poder afavorir el creixement d'una societat que es preocupa pel benestar personal i social.

7. Agents educatius i professionals

7.1 Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)

La DGAIA és l'organisme que promou el benestar de la infància i l'adolescència en alt risc de marginació social amb l'objectiu de contribuir al seu desenvolupament personal. També exerceix la protecció i tutela dels infants i adolescents desemparats (Generalitat de Catalunya, 2011).

Les **funcions** són:

- Planificar les polítiques d'infància i l'adolescència, programar els serveis i recursos en matèria de protecció i elaboració de les directrius en l'àmbit de competències del desemparament.
- Promoure els drets dels infants i adolescents de Catalunya, en especial el dret de participació com a ciutadans actius i de promoció del seu benestar.
- Promoure i elaborar plans de col·laboració i protocols que garanteixen l'ordenació de les actuacions de detecció, prevenció, assistència, recuperació i reinserció d'infants i adolescents que hagin estat víctimes de maltractaments i que assegurin una actuació integral d'acord amb la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

- Promoure i prestar serveis públics especialitzats per atendre els maltractaments d'infants i adolescents, d'acord amb la Llei 14/2010.
- Planificar i executar les competències que se li han atribuït en matèria d'infants i adolescents en situació de risc social.
- Protegir i tutelar els infants i adolescents desemparats, assumir-ne la guarda en els supòsits establerts per les lleis i executar les mesures d'atenció i protecció proposades en cada cas.
- Promoure programes d'orientació i integració social i laboral dels infants i adolescents tutelats i extutelats.
- Implementar les recomanacions de l'Observatori dels Drets de la Infància.

7.2 Equip d'atenció a la infància i l'adolescència en alt risc social (EAIA)

Davant de famílies amb situacions fràgils (desemparadores i/o maltractadores) i en les quals suposen un risc per a l'infant o l'adolescent. L'equip d'atenció a la infància i l'adolescència té la missió de fer un estudi previ, la valoració d'aquest i proposar una mesura adequada (Besora, 2019).

Si la família està d'acord i col·labora amb l'EAIA, juntament amb l'equip bàsic d'atenció social primària (EBAS), hi treballaran col·laborativament a través d'un compromís socioeducatiu. El treballador social, juntament amb l'educador, el psicòleg i el pedagog treballaran de manera conjunta per tal de planificar la seva intervenció.

7.3 Unitat d'Escolarització Compartida (UEC)

La Unitat d'Escolarització compartida és un servei educatiu municipal que consisteix en un programa de diversificació curricular específic per a alumnes amb inadaptació al medi escolar i risc d'exclusió social. L'objectiu d'aquesta és afavorir l'assoliment de les competències bàsiques de l'etapa, i per tant obtenir el títol de graduat de l'ESO. Tanmateix, l'acompanyament i l'atenció envers els alumnes seran clau per al seu aprenentatge i el seu futur laboral i personal (Ajuntament de Tarragona, 2019).

7.4 Equips d'assessorament i orientació psicopedagògics (EAP)

L'EAP són equips de professionals que donen suport al professorat i als centres educatius en resposta a la diversitat de l'alumnat i amb relació als alumnes que presenten NEE (necessitats educatives especials), i a les seves famílies (Generalitat de Catalunya, 2021).

L'EAP forma part dels serveis educatius de zona (SEZ) que treballen de manera conjunta amb els centres de recursos pedagògics (CRP) i els equips d'assessorament en llengua, interculturalitat i cohesió social (ELIC).

7.5 Centre de Salut Mental i Juvenil (CSMIJ)

Els Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) són serveis d'atenció ambulatoria especialitzada en atenció psiquiàtrica i salut mental, dirigit a les persones, menors de divuit anys, que presenten un trastorn mental, en qualsevol de les etapes evolutives de la malaltia, que per la seva gravetat i/o complexitat no poden ser atesos únicament des de l'àmbit dels serveis d'Atenció Primària de Salut (Institut Pere Mata, 2014).

Els CSMIJ s'estan integrats dins del circuit assistencial, articulant-se amb la resta dels dispositius i establint un sistema de coordinacions que possibilitin la continuïtat assistencial del projecte terapèutic del pacient.

Els professionals dels CSMIJ s'es desplacen a les Àrees Bàsiques de Salut (SBS) per, juntament amb els metges de família, pediatres i infermeres, formar un equip integrat que atengui els processos de salut mental no greus i dugui a terme tasques de detecció precoç i promoció i prevenció de la salut emocional.

7.6 Educadors socials

La professionalitat de l'educador social és un principi ètic primordial dins la professió anomenada Educació Social i suposa que els professionals d'aquest àmbit de treball realitzen un servei social amb responsabilitat i serietat per al que han desenvolupat certes aptituds personals i adquirit determinats coneixements i tècniques, tenen en el moment de dur a terme el seu treball una intencionalitat educativa basada en un projecte educatiu realitzat en equip, estan en disposició de formar-se permanentment, posseeixen un interès vital en la seva professió i estan retribuïts amb justícia pel seu treball. Aquest sentit de professionalitat obliga al fet que l'educador social no es presti a situacions confuses on el seu paper i funcions siguin equívocs o ambigus (Rodríguez & Pantoja, 2001).

L'educador social és un professional de l'educació no formal que té com a funció bàsica el servei a la comunitat i a la societat on exerceix la seva professió. A més, l'educador social en totes les seves intervencions educatives, ha de partir del convenciment de què la seva tasca professional és la d'ajudar els usuaris i la comunitat perquè resolguin els seus problemes relatius a l'educació social.

7.7 Serveis Socials

Els serveis socials són el conjunt de serveis i actuacions orientades a millorar el benestar social de la ciutadania mitjançant la prestació d'informació, atenció i suport a les persones, famílies i col·lectius vulnerables. Els diferents serveis acompanyen situacions personals, familiars o socials que requereixen suport, mitjançant una valoració de la seva situació i la definició d'un pla de treball, i també orienten sobre els recursos, les prestacions i els serveis més adequats a les seves necessitats.

Els diferents tipus de serveis que podem trobar estan agrupats en:

- Atenció social bàsica
- Prestacions econòmiques
- Dependència i autonomia personal
- Inserció sociolaboral
- Dones i feministes
- Persones sense llar
- Persones amb discapacitat
- Urgències i emergències socials
- Habitatge i drets energètics
- Persones grans
- Infància i adolescència
- Immigració i persones refugiades
- Intervenció social a l'espai públic
- Acció comunitària
- Alimentació

Dintre l'àmbit d'infància i adolescència hi trobem un ampli ventall d'**accions i equipaments especialitzats** per garantir les necessitats dels infants i joves en situacions de risc:

- ✓ Equips d'atenció a la infància i adolescència
- ✓ Espais familiars
- ✓ Serveis d'atenció precoç a la petita infància
- ✓ Servei de detecció de Menors estrangers no Acompanyats
- ✓ Servei socioeducatiu "A partir del carrer"
- ✓ Servei de famílies col·laboradores
- ✓ Centres oberts
- ✓ Beques menjador

- ✓ Ajuts d'urgència social per a famílies amb infants de 0 a 16 anys
- ✓ Servei d'inserció social per a famílies amb infants
- ✓ Prestació econòmica d'urgència social per a persones i famílies en el context de la covid-19

7.8 Mossos d'Esquadra

La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra és la policia pròpia de Catalunya. El seu objectiu prioritari és treballar per a la comunitat, oferint un servei de qualitat, basat en la proximitat i la responsabilitat, la professionalitat i l'eficiència. Aquests serveis estan descrits amb relació a la prestació directa al ciutadà. Aquesta descripció esdevé clau a l'hora de definir els compromisos amb els ciutadans de la Carta de serveis (Generalitat de Catalunya, 2011):

- **Atenció personal i assistencial:** dona resposta a les demandes de seguretat o protecció de les persones i mobilitza els recursos assistencials necessaris per donar auxili i protecció a la ciutadania en situacions de risc o conflicte.
- **Atenció a la persona denunciant:** recepció de la denúncia a totes les comissaries dels Mossos d'Esquadra i informació sobre els documents que cal aportar. Les nostres dependències són accessibles a totes les persones amb mobilitat reduïda.
- **Atenció especialitzada a la víctima:** atenció especialitzada, a totes les comissaries, a les víctimes relacionades amb els delictes violents, sexuals, de violència masclista, de violència domèstica, contra menors i amb tots aquells en què estiguin relacionats col·lectius de risc o especialment vulnerables.
- **Relacions amb la comunitat:** establiment de canals de comunicació amb la ciutadania i especialment amb els col·lectius més vulnerables i amb més risc de ser víctimes de delictes per tal de minimitzar la possibilitat de ser víctima d'un delicte.
- **Seguretat viària:** vigilància i regulació del trànsit a la xarxa viària, i elaboració d'atestats i investigacions en accidents de trànsit amb la finalitat de reduir l'accidentalitat i augmentar la seguretat a les carreteres.
- **Investigació criminal:** investigació de delictes contra el patrimoni, les persones, l'ordre públic, la seguretat col·lectiva, la llibertat, la llibertat sexual, les relacions familiars i d'altres que afecten la seguretat ciutadana.

8. Objectius

El propòsit d'aquesta investigació és poder conèixer el tipus de relacions que s'estableixen dintre d'un centre de menors en relació amb l'educador/a i l'adolescent. Tanmateix, es pretén esbrinar si en l'entorn de l'adolescent es crea aquest vincle afectiu que en certa manera es veu afectat o és absent pel context familiar. A més a més, poder extraure aspectes que d'alguna manera estan relacionats en el desenvolupament afectiu, com bé seria la gestió emocional i els agents que hi intervenen, tenint en compte tot el que és necessari per a afavorir el desenvolupament i l'aprenentatge de l'adolescent.

L'**objectiu general** de la investigació és:

- Analitzar el tipus de relacions afectives que s'estableixen entre l'educador/a i el menor que està dintre d'un centre de menors, per tal de veure la importància de la seva relació amb la societat.

Els **objectius específics** són:

- Identificar els diferents agents educatius i professionals que intervenen de manera directa i indirecta en els centres de menors.
- Analitzar la importància del desenvolupament afectiu i emocional en l'etapa de l'adolescència.
- Descriure els recursos i eines necessaris per a la intervenció, i el treball de competències del menor al centre.
- Proposar orientacions pedagògiques i recursos per a la millora de la part afectiva dintre els centres de menors

9. Disseny de la investigació

Per tal de respondre als objectius plantejats, la present investigació es desenvolupa en el marc d'una aproximació metodològica quantitativa i qualitativa, per tal d'obtenir una recerca més completa i amb major profunditat.

Tal com diu Kathryn Pole (2009), els enfocaments amb metodologies mixtes poden ser de vegades superiors a les investigacions amb mètodes individuals. La investigació amb metodologies mixtes pot respondre a preguntes que altres paradigmes no poden. Els mètodes que els investigadors utilitzen depenen de la naturalesa de les preguntes plantejades. Algunes preguntes no es poden respondre amb metodologies quantitatives, mentre altres no poden respondre mitjançant estudis qualitius. Els investigadors poden

combinar enfocaments de manera que un verifiqui els descobriments de l'altre, que un serveixi com a punt de partida per a l'altre, i que els enfocaments puguin complementar-se per explorar diferents aspectes de la mateixa pregunta.

El paradigma que utilitzaré en la investigació serà el constructivisme, la posició teòrica que adopta el paradigma constructivista social es basa en el principi que el saber del món real es construeix basant-se en processos d'interaccionisme social i de mobilització de recursos persuasius i representacions (Ramos, cit. Berger i Luckman, 2003).

El constructivista compleix el rol dissident ant els paradigmes que quantifiquen la realitat, aquesta postura es basa en la reflexió de tipus epistemològica, en la qual es realitza una crítica a l'ontologia positivista i post-positivista a partir dels canvis filosòfics i de tipus sociològic que han desvelat de forma història les seves pràctiques i mètodes científics per arribar al coneixement (Ramos, cit. Garrido i Alvarado, 2007).

En el constructivisme es brinda gran interès al com es produeixen els significats i la seva utilització mesurada per les conviccions lingüístiques dins dels diversos contextos socials o culturals, on els individus atorguen significats dins dels marcs de referència interpretatius (Ramos, cit. Gergen, 2007).

Les quatre fases de disseny-planificació de l'investigació són:

1. La fase preoperatòria: a partir dels coneixements i la meua experiència, plantejo el problema o tema de recerca, en aquest cas envers com es treballa el vincle afectiu als centres de menors, i a partir d'aquest s'estableix el marc teòric-conceptual des del que parteix la investigació.
2. La fase de disseny: és el moment en el qual he de prendre decisions amb relació a les actuacions durant les següents fases. Seleccionar i ordenar els punts que hi hauran per tal de disposar-los de forma esquemàtica i visual, que permeti tenir el treball amb un ordre clar. Se selecciona les eines de recollida de dades, com les entrevistes i l'enquesta per obtenir la informació necessària per a la investigació.
3. La fase analítica: on es realitza la reducció de dades i la seva transformació, així com l'obtenció de les conclusions de l'estudi. S'analitzen les respostes obtingudes a partir de l'enquesta i l'entrevista i s'obté uns resultats que s'arriben a partir de la mateixa reflexió.
4. La fase informativa: explicar el problema d'investigació, el seu procés i els resultats, donant suport amb les conclusions extretes durant l'anàlisi de les dades. I fent èmfasi en les idees importants de la nostra recerca i el que volem transmetre a la resta.

10. Context-mostra-població

El context d'aquesta recerca es troba a Tortosa un dels municipis de la província de Tarragona. La mostra de recerca de les entrevistes es compon de dues educadores socials d'edats compreses entre els 35 i 45 anys, en les quals tenen un ventall d'experiència en els centres de menors i en pisos tutelats. L'altra part d'entrevistes serà enfocada a dues noies que han estat dintre d'un centre de menors i que són d'edats compreses entre els 20-25 anys les quals també han viscut a pisos tutelats.

En el cas de l'enquesta d'investigació la mostra de recerca es compon per a qualsevol persona major de divuit anys i sense límit d'edat. L'edat i la població variarà segons les persones que participen en l'enquesta, i els resultats obtinguts. La participació més gran serà entre les poblacions de Tortosa i Tarragona per pròpia residència i proximitat de contactes.

11. Tècniques i instruments

Per tal de dur a terme aquest estudi, la principal tècnica de recollida de dades que utilitzaré serà l'entrevista semiestructurada. Aquest tipus d'entrevista presenta un grau més gran de flexibilitat que les estructurades, pel fet que parteixen de preguntes planejades, que poden ajustar-se als entrevistats. El seu avantatge és la possibilitat d'adaptar-se als subjectes amb enormes possibilitats per motivar l'interlocutor, aclarir termes, identificar ambigüitats reduir formalismes (Díaz et al., 2013).

Per tal de poder dur a terme les entrevistes semiestructurades se seguiran una sèrie de recomanacions per tal de tenir una sèrie de pautes i consells que ajudaran a obtenir millors resultats el transcurs de la investigació (Martínez, cit. Díaz, 2013):

- Comptar amb una guia d'entrevista amb preguntes agrupades per temes o categories, amb base en els objectius de l'estudi i la literatura del tema. En aquest cas s'ha establert cinc temes principals que s'han anomenat anteriorment i que han servit per extreure les diferents preguntes de l'entrevista.
- Triar un lloc agradable que afavoreixi un diàleg profund amb l'entrevistat i sense sorolls que entorpeixin l'entrevista i l'enregistrament. Tenint en compte la situació de la Covid, s'ha adaptat a la plataforma zoom en línia per fer dur a terme la videotrucada amb la persona entrevistada. Però tenint en compte el clima, l'entonació, la qualitat de la plataforma, i amb la certesa de què ningú interrompria el transcurs de l'entrevista.
- Explicar a les persones entrevistades els propòsits de l'entrevista i sol·licitar autorització per gravar-la. Tanmateix, abans de crear les preguntes de

l'entrevista, s'ha fet una breu presentació de la investigació i s'ha demanat permís per poder gravar-la per tal de poder fer la seva transcripció. A més a més, s'ha enviat dies abans les preguntes de l'entrevista per tal que les persones entrevistades puguin tenir una idea del que es parlarà i de què en cas de no semblar-los alguna cosa adequada poder dir-ho abans del dia establert.

- Prendre les dades personals que es considerin adients per als fins de la investigació. En aquest cas, s'ha demanat la seva professió i el centre al qual treballa, però són aspectes que ja se sabien i que no seran rellevants en la investigació.
- L'actitud general de l'entrevistador ha de ser receptiva i sensible, no mostrar desaprovació en els testimonis. Durant el transcurs de l'entrevista s'ha de mostrar una actitud positiva, atenció a tot allò que es deia, i sobretot no interrompre a la persona entrevistada.
- Seguir la guia de preguntes de manera que l'entrevistat parli de manera lliure i espontània, si cal es modifica l'ordre i contingut de les preguntes d'acord amb el procés de l'entrevista. En alguns casos les persones contesten en una pregunta d'altres que venien a continuació, per tant s'ha adaptat segons cada persona explicava la seva experiència i opinió facilitant el procés i transcurs de l'entrevista.
- No interrompre el curs de la pensada de l'entrevistat i donar llibertat de tractar altres temes que l'entrevistador percebi relacionats amb les preguntes. És important deixar temps per respondre i pensar, i poder donar un marge a l'entrevistat per tal que respongui sense gens de pressa. I també donar l'oportunitat de què ens aportin informació que no s'ha preguntat, però que ens pot servir d'ajuda per a la nostra recerca.
- Amb prudència i sense pressió convidar a l'entrevistat a explicar, aprofundir o aclarir aspectes rellevants per al propòsit de l'estudi. D'aquesta manera podem extraure detalls d'allò que ens diuen i extraure més dades d'allò que li estem demanant que ens expliqui.

La següent tècnica de recollida de dades serà l'entrevista no estructurada, aquesta tipologia d'entrevistes són més informals, flexibles i es plantejaran de tal manera que puguin adaptar-se als subjectes i a les seves condicions. Els subjectes tenen la llibertat d'anar més enllà de les preguntes i poden desviar-se del pla original. El seu desavantatge és que poden presentar llacunes de la informació necessària en la investigació (Díaz et al., 2013).

Aquest tipus d'entrevista serà utilitzada per a les persones que han estat dintre d'un centre de menors, i per tant, ens podran explicar la seva experiència des de fora. A l'haver estat difícil contactar amb els menors i tenint en compte la dificultat de la Covid, s'ha enviat l'entrevista a diferents persones de manera que puguin explicar allò que se'ls pregunta amb una modalitat més lliure i menys guiada. La llibertat ha fet que la recollida d'informació pugui variar més segons la persona i la seva experiència viscuda, però facilitarà la seva gestió i transcripció d'informació.

L'última tècnica escollida per a l'estudi i que està enfocada en la metodologia més quantitativa és l'enquesta. Aquesta estarà creada a partir de l'aplicació del Google Drive, que facilita el seu ús i proporciona una estadística visual i pràctica un cop recollit els resultats.

Les enquestes s'han convertit en una eina fonamental per a l'estudi de les relacions socials. Les organitzacions utilitzen aquesta tècnica com un instrument indispensable per a conèixer el comportament dels seus grups d'interès i prendre decisions envers aquests. Aquesta tècnica presenta característiques que expliquen la seva creixent demanda i acceptació entre els diversos estudis d'investigació (Romo, 1998):

- **Varietat flexibilitat d'aplicacions:** ha estat útil en una varietat de camps i aplicacions. Un clar exemple és la Universitat en la qual en la part avaluativa ens trobem en constants enquestes de satisfacció, d'avaluació, d'investigació...
- **Comparabilitat:** permet contrastar i comparar resultats de manera directa i objectiva entre àrees, països i aplicacions.
- **Desenvolupament tecnològic:** els sistemes de codificació, captura, processament i presentació de la informació s'han modificat significativament i impactat als destinataris de la informació.
- **Oportunitat:** els estudis realitzats permeten amb l'ajuda d'aquesta tècnica obtenir resultats a gran velocitat, per tant és una oportunitat rellevant dintre d'aquest camp, ja que la falta de temps és un dels grans reptes.
- **Comprensió:** la significativa difusió d'aquesta ha permès que els usuaris tinguin facilitat en el mètode de treball i les seves implicacions.
- **Precisió:** el nivell de precisió dels resultats permeten veure el risc implícit en la presa de decisions que es faran envers els resultats.

Tanmateix, aquesta tècnica està enfocada a la població major de divuit anys, a partir de l'aplicació del Drive s'han establert diferents preguntes relacionades amb els temes essencials que haurien de tenir de contingut les diferents tècniques escollides. D'aquesta manera, cada persona que responia les qüestions, la mateixa aplicació

guardava la informació de tal manera que el resultat obtingut es convertia en una estadística. Així doncs, he pogut obtenir uns resultats més visuals i numèrics, i m'ha permès abastar a diferents persones i per tant, obtenir resultats més reals.

La meva experiència i la relació directa en aquesta àrea, ha estat si més no negativa, per tant és necessari investigar diferents aspectes que ens ajudaran a esbrinar més sobre com es treballa la part afectiva als centres de menors. Tanmateix, hauran d'abordar les següents hipòtesis plantejades:

- ✓ La falta de personal d'educadors a un centre és un dels motius pels quals la part afectiva no es pot treballar de manera significativa.
- ✓ L'excés de tasques que ha d'abordar l'educador dintre del centre de menors dificulten les relacions socials que s'estableixen amb els menors del centre.
- ✓ La falta de recursos és un inconvenient a l'hora de treballar la part afectiva i emocional dintre dels centres de menors.
- ✓ La societat té una visió negativa dels centres de menors per la falta d'informació i per l'excés de prejudicis.

En aquest procés d'investigació intervindrien tres variables: en primer lloc els recursos que segons l'educador o el centre al qual pertany podrien variar o inclús serien depèn de la situació del menor, per tant, podríem obtenir menys informació a l'hora de la recollida de dades. En segon lloc, estaria la comunicació, pot variar amb la situació de la Covid, i que la forma en què es comuniquin sigui més ràpida i eficaç per telèfon. I en tercer lloc, la perspectiva de la societat pot variar segons el perfil de persones que contestin, en el cas de ser més joves pot ser una perspectiva més reduïda i un pensament més innovador, però si obtenim diferents edats podem aconseguir uns resultats més reals.

El primer instrument d'investigació és l'entrevista semiestructurada, les quals consta d'una sèrie de preguntes i pautes que cobreixen els temes d'interès prèviament seleccionats. Aquesta tècnica serveix per a tenir un guió d'allò que volem preguntar i al mateix moment ens permet improvisar alguna pregunta o aspecte que volem aprofundir o ressaltar.

Les pautes que he seguit per tal de dur a terme l'entrevista són:

- Memoritzar les preguntes per tal de mostrar una actitud més professional i saber que t'has preparat l'entrevista, és a dir, tenir cert domini de l'entrevista en tot moment.

- Deixar silencis per allargar algunes respostes, ja que permet que la persona entrevistada pugui pensar i aportar alguna informació més a la pregunta que se li ha fet. Tanmateix, donar-li un marge de temps a la persona entrevistada és un punt clau per a l'entrevista.
- Recapitular per tal que l'entrevistat segueixi certs temes, en aquest cas quan fèiem una pregunta nova o una pregunta seguida de l'anterior, se li deia a la persona entrevistada amb exemples com: fent referència a l'anterior pregunta o per tal de seguir un fil conductor, i per tant, evitar que la persona es perdés durant el transcurs de l'entrevista.
- Abans de començar l'entrevista encenem la gravació per tal de poder analitzar les respostes un cop acabada l'entrevista, poder escoltar atentament a la persona entrevistada i sobretot, no perdre detall de res del que se'ns explica.
- Remarcar la confidencialitat i el bon ús de les dades de l'entrevista, igual que demanar permís per la gravació d'aquesta.

L'instrument ha estat clau per al treball, ja que m'ha permès mantenir els temes centrals de la investigació i poder aportar-ne d'altres que no s'havien preguntat. El fet d'haver tingut una preparació prèvia i un guió ha fet que mostri una seguretat en mi mateixa durant el transcurs de l'entrevista. A més a més, les persones entrevistades s'han sentit bé durant l'entrevista i han mostrat una actitud positiva i han aportat molts d'exemples des de la seva experiència. Aquest aspecte ha estat clau gràcies al fet que s'ha creat un clima de confiança i les persones entrevistades s'han sentit còmodes i s'ha vist reflectit amb els resultats.

El segon instrument era l'entrevista no estructurada, en el cas d'aquesta constava de 7 preguntes concretes sobre l'experiència de les persones que havien estat dintre d'un centre de menors. Tot i ser contrària a l'anterior instrument, ha estat l'adequada per a la tipologia de destinataris, ja que el que volia aconseguir era que no hi hagués un guió estructurat i el fet de donar-los l'oportunitat de poder explicar-se sense estar jo presento.

El fet de poder donar un temps a les persones per reflexionar i pensar sobre anys enrere durant el seu pas al centre de menors, ha sigut clau per extreure respostes més sinceres i més reals. Quan una persona està davant esperant una resposta sempre pot aportar pressió o que es doni una resposta sense haver-la pensat, i potser després arribes a casa i t'adones que t'ha faltat explicar tal cosa o comentar algun aspecte.

Cal destacar que m'ha ajudat la gestió del temps, ja que la dificultat per coincidir en horaris per realitzar l'entrevista eren escassos, i el fet de poder donar-los-hi les

preguntes i el temps necessari ha fet que en menys d'una setmana tingui els resultats esperats i en el menor temps.

Temes centrals de les entrevistes:

1. *Tipus de relació que s'estableix entre l'educador/a i el menor que està dintre d'un centre de menors.*
2. *Dintre del procés d'actuació com es treballa el desenvolupament afectiu i emocional.*
3. *Recursos que s'utilitzen per treballar als centres de menors.*
4. *La comunicació entre altres professionals que intervenen amb el centre de menors (educadors-menors-professionals).*
5. *La perspectiva de la societat envers els centres de menors.*

Per últim l'instrument de l'enquesta creada a partir de l'aplicació del Drive ha estat un dels que més èxit ha tingut i en el qual he pogut extraure moltes dades i estadístiques interessants.

L'enquesta permet molta diversitat d'opcions a l'hora d'elaborar-la, les tècniques i passos que he utilitzat per tal de crear una enquesta adequada són:

- ✓ No estendre's amb el nombre de preguntes, és a dir, a l'hora de pensar les preguntes havien de ser poques, però que em donessin el fet necessari per poder després analitzar-ho. Per tant, era necessari escriure els temes centrals que prèviament s'havien redactat i tot seguit fer una pluja d'idees.
- ✓ Donar-li un nom a l'enquesta i una breu descripció que informi les persones voluntàries de què va la recerca en la qual participaran. A més a més, recordar l'anonimat i la confidencialitat d'aquesta.
- ✓ Evitar les preguntes de resposta sí o no, ja que no ens aporten molta informació i per tant, centrar-nos més a donar opcions per tal de facilitar la tasca i poder jugar amb les opcions seleccionades, d'aquesta manera tenim cert domini i podem extraure més contingut.
- ✓ Utilitzar les xarxes socials per fer difusió de l'enquesta i poder arribar al màxim de persones. En disposar de l'opció de compartir, m'ha permès poder arribar més persones, i obtenir participacions de diferents edats, poblacions i per tant, més resultats reals.

L'enquesta és molt útil en la recerca perquè em permet aproximar-me a la visió de la societat d'una manera ràpida i precisa. També em facilita l'anàlisi dels resultats i el fet de poder obtenir resultats visuals i clars. Una de les coses que destaco també, és que

gràcies a la seva difusió a les xarxes socials em permet donar-li visibilitat als centres de menors i que algunes persones que responguin poden adonar-se que no saben moltes preguntes, per tant j em dóna un motiu més per haver-la de dur a terme. Algunes persones pròximes han comentat la seva satisfacció de realitzar aquest tipus d'enquestes enfocades als centres de menors, ja que les consideren necessàries i importants.

12. Implementació del treball en camp

D'entrada, vaig crear el material de les entrevistes tant per a les educadores com per a les persones que havien estat dintre d'un centre de menors. Tot seguit van ser revisades pel tutor assignat al TFG i per dues professores de la UEC (centre on realitzava les pràctiques del grau) que exerceixen de pedagoga i psicòloga. Un cop revisades les preguntes i acceptades, vaig posar-me en contacte amb el contacte proper que havia estat al centre, i a partir d'aquesta em va facilitar els contactes de les dues educadores i d'una altra persona que havia estat al centre.

Vaig concretar dia i hora segons la disponibilitat per ambdues parts, i vam tenir dificultat la primera setmana per tema feina, però després vam poder coincidir i establir un dia que ens hi anés bé. Quan vaig realitzar la primera entrevista, vaig enviar les entrevistes a les persones que havien estat al centre, per tal que anessin contestant i d'aquesta manera poder fer la transcripció i l'anàlisi de manera conjunta.

La segona entrevista a l'educadora va ser molt fàcil i ràpida de concretar, ja que disposava de més temps i millor combinació horària per poder-la fer. Durant el primer moment de contactar amb les educadores fins a l'última entrevistada realitzada, vaig estar contactant amb dos centres residencials d'acció educativa (CRAE), però vaig tenir complicacions. El primer centre em deia que no sabien si els podria fer l'entrevista perquè segons lleis d'infància i adolescència no es podia parlar d'aspectes del centre per confidencialitat. Tot i això, els vaig enviar la pauta de l'entrevista, per tal que observessin les preguntes i em donessin alguna resposta per tal de poder organitzar-me, però no va ser possible.

El segon centre van ser altres motius diferents, ja que el primer obstacle va ser contactar amb ells, vaig haver de trucar tres cops, ja que la noia de secretaria m'agafava el missatge, però el director no es posava en contacte amb mi. Quan ho va fer em demanava documents i l'entrevista, però el temps se'm posava al damunt i a l'haver tardat tant a posar-se en contacte amb mi, em preocupava no poder arribar a temps.

Així doncs, em vaig quedar sense poder fer més entrevistes, però el fet de tenir contacte proper amb les persones que si havia pogut contactar, em van aportar molt de contingut nivell de coneixement, experiencial i molta opinió crítica, per tant, tot i els obstacles a l'hora d'establir contactes els resultats van ser satisfactoris.

Un cop vaig fer la part qualitativa de la investigació, em vaig centrar en la quantitativa que en ser més ràpida de redactar, de difondre i d'analitzar, vaig decidir deixar-la més al final. D'aquesta manera podia focalitzar la meva atenció en cada moment en allò que estava fent.

Un cop redactada l'enquesta vaig enviar-la al tutor per tal que em validés i em revisés les preguntes, i vaig haver de fer modificacions i sobretot, mirar bé allò que preguntava per tal de poder extraure informació. En un primer moment vaig fer diverses preguntes de resposta sí o no, i això era un obstacle a l'hora d'analitzar les dades, ja que no obtindria respostes i havia de proporcionar respostes per tal que les persones haguessin d'arriscar-se més.

Després de diverses modificacions i revisions a l'enquesta em vaig endarrerir un poc i el temps se'm tirava al damunt. Així doncs, vaig decidir fer molta difusió per les xarxes socials i a través dels contactes per tal de poder tenir diverses respostes i arribar a un nombre elevat. Tanmateix, gràcies a la participació i la difusió d'aquesta, em va facilitar i ajudar molt de tal manera que vaig poder aconseguir de 20 respostes que tenia arribar a 155. En passar uns dies, vaig mirar les respostes per damunt i vaig poder observar aspectes molt interessants que em servien a l'anàlisi de les dades.

13. Aspectes ètics, criteris de regulació de la recerca.

Per tal de seguir uns criteris de regulació de la recerca basats en aspectes ètics s'ha seguit el full d'autorització per activitats a centres pels treballs de final de grau i de màster. Tanmateix, s'ha informat en tot moment al tutor del tfg de cada pas que realitzava durant el procés d'investigació. A més a més, cada instrument que s'ha emprat per fer la recerca de dades s'ha remarcat la seva confidencialitat i anònimat en tot moment.

AUTORITZACIÓ PER ACTIVITATS A CENTRES PELS TREBALLS FINAL DE GRAU (TFG)

La informació recollida que faci l'alumnat als centres o organitzacions ha d'estar sotmesa a la **lleï de protecció de dades (LPD)**:

- ✓ El **professorat tutor/a** ha de formar l'alumnat en l'ús correcte ètic i professional de les eines d'avaluació abans de començar a aplicar-les i visitar personalment
- ✓ L'**estudiant que fa el TFG/TFM** cal que demani la participació voluntària dels informants i que els doni les explicacions necessàries sobre els objectius de l'aplicació de les proves.
- ✓ El **decanat de l'FCEP** ha de tenir registrat el document de compromís del projecte TFG/TFM on s'especifica el treball que realitzarà l'estudiant, les mostres que farà servir i el tipus de dades tractades.
- ✓ En el cas de que el TFG/TFM es faci en un **centre aliè a l'FCEP** es lliurarà una autorització signada pel degà/na al professor/a tutor/a.
- ✓ Les enquestes, entrevistes o test que s'apliquin per escrit han de portar la informació per escrit als participats de l'objectiu de la investigació del responsable de la informació obtinguda:

La informació d'aquesta/es prova/es serà gestionada tal com preveu la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, sent el responsable del fitxer el (nom i cognoms del professor/a tutor/a del projecte de TFG/TFM), professor/a del Departament (...) de Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia, garantint l'exercici dels drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició de les dades facilitades, respectant la confidencialitat i per ús exclusiu a efectes d'investigació.

Els treballs fets per l'alumnat com a TFG/TFM estaran sotmesos a la reglamentació de l'**estatut de l'estudiant** que, explícitament en reconeix l'autoria i propietat intel·lectual:

14. Anàlisi i discussió dels resultats

A partir de les respostes obtingudes amb les entrevistes, llegint amb atenció i analitzant allò que se'm deia, he extret diferents idees dels temes centrals en els quals he focalitzat la investigació.

1. Tipus de relació que s'estableix entre l'educador/a i el menor que està dintre d'un centre de menors.

2. Dintre del procés d'actuació com es treballa el desenvolupament afectiu i emocional.

El tipus de relació que s'estableix entre l'educador/a i el menor que està al centre de menors variarà segons la implicació i el compromís del mateix educador/a, és a dir, en la majoria de respostes es comentava una falta de vocació per part dels educadors, que afectava la creació d'aquest vincle afectiu. En alguns casos hi havien nois o noies amb

més dificultat per tractar-los o per mostra afecte inclús rebre'l, però sempre hi ha un educador/a e-n el qual té més afinitat i confiança, i potser aquest qui l'ajudi a soltar-se a poc a poc, en l'entrevista 3 a la noia que havia estat al centre deia: *vaig tindre la gran sort de tindre la millor educadora del món, la qual sempre estava per a mi en bones i dolentes i a dia de avui no la canviaria per res del món, però tinc companys que no van tindre està sort i la seva vida es molt diferent a la meva.*

La diferència de què alguns nois o noies tinguessin bona experiència i haguessin creat un vincle afectiu amb el seu educador, era que aquest no estimava ni valorava i la seva professió, per tant, la falta de vocació és un dels problemes que fa que no s'aconsegueixi aquest vincle afectiu.

3. Recursos que s'utilitzen per treballar als centres de menors.

Els recursos que s'utilitzen als centres menors són sortides, pagues setmanals, visites algun lloc o algun taller. Els recursos són escassos i es tendeixen a utilitzar més en les sancions que en els premis. La normativa tan estricta i poc flexible no permet poder innovar més en incorporar altres recursos que d'alguna manera afavoreixin al desenvolupament del menor i el fet de poder sentir-se lliure i passar-s'ho bé, tal com se'ns explicava a l'entrevista 2 de l'educadora: *Les pagues i les sortides són recursos més habituals, però clar amb la normativa tan estricta i quadrada és difícil.*

4. La comunicació entre altres professionals que intervenen amb el centre de menors (educadors-menors).

Els principals professionals que intervenen de manera directa amb el centre de menors és l'EAI, ja que són els que deriven la major part dels casos.

Hi ha diversos agents i professionals que treballen amb els centres de menors, però dependrà del cas i la situació del menor. Segons les seves necessitats necessitarà un recurs o un altre i per tant, intervindrà diferents perfils professionals que poden ser: Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció (ICAA), Mossos d'esquadra, Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) o Centres Residencials d'Educació Intensiva (CREI).

Per tal de comunicar-se de manera ràpida i eficaç s'utilitzen sobretot el telèfon i el correu, i si no a través de reunions presencials. També es disposa de plataformes i recursos que permeten la recopilació d'informació, dades i informes per tal de tenir un seguiment dels menors i per tal de comunicar-se, però les més utilitzades en el seu dia a dia són les que es fan servir actualment.

5. La perspectiva de la societat envers els centres de menors és positiva o negativa.

La perspectiva de la societat envers els centres de menors ha anat evolucionat durant el pas del temps. Des d'un principi solia ser més negativa, se'ls jutjava com a delinqüents

i agressius, se'ls assenyalava com aquells que venien del centre, i per tant, se'ls etiquetava. Més tard aquest pensament va passar a ser més compassiu, a veure que aquests menors estaven per problemes de context familiar, i se sentia llastima per aquests. Tots aquests pensaments venen per falta d'informació i coneixement de la funció dels centres de menors, i en la qual les persones es queden amb una idea del que surt a les notícies, del que li diu una persona o d'algun cas particular que acaba generalitzant-se i tendint a les etiquetes.

A partir de l'enquesta, enfocada en l'estudi sobre el *grau de coneixement dels centres de menors des de la perspectiva de la societat*, s'ha analitzat els resultats i les respostes de les persones que han participat de tal manera que a partir de l'estadística s'aniran extraient les idees de cadascuna de les preguntes.

14.1 Gràfics de l'enquesta

1. Gènere

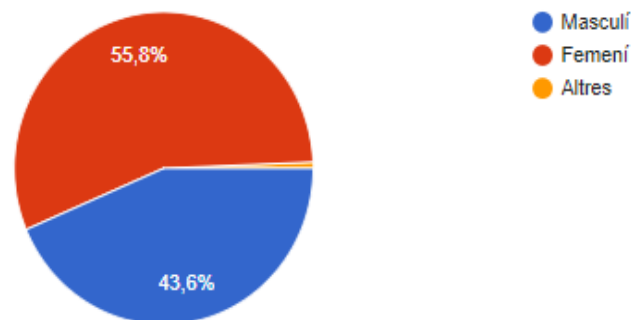

Figura 1: Gràfica de gènere. Elaboració pròpia.

El nombre total de participants en l'enquesta és de 156 persones, de les quals 87 són dones i 68 homes, i sol una persona ha respost l'opció d'altres. D'aquesta manera la participació queda més o menys igualitària, però hi destaca la participació del sexe femení amb un 55,8% i del masculí un 43%.

2. Edat

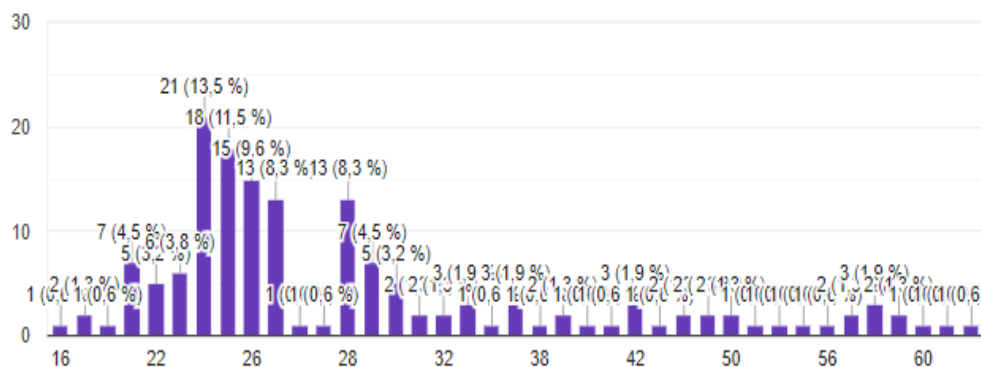

Figura 2: Edat. Elaboració pròpia.

L'edat de les persones participants ha estat molt variat, però si apreciem la imatge podem veure que hi ha una gran participació de persones amb un interval d'edat entre els 24-28 anys. Tanmateix, el fet de tenir els contactes més propers amb el mateix interval d'edat ha fet que aquests siguin majors en la participació de l'enquesta. Tot i això, s'han pogut obtenir edats més grans d'entre els 40-60 anys. Per tant, tindríem un 13,5% de persones amb vint-i-quatre anys, l'11,5% de vint-i-cinc anys, 9,6% de vint-i-sis anys, 8,3% de vint-i-set anys i vint-i-vuit anys, com als percentatges més elevats de participants.

Percentatge d'edats participants:

19: 0,6 %, **20:** 1,3 %, **21:** 4,5 %, **22:** 3,5 %, **23:** 3,8 %, **24:** 13,5 %, **25:** 11,5 %, **26:** 9,6 %, **27:** 8,3 %, **28:** 8,3 %, **29:** 4,5 %, **30:** 5,2 %, **31:** 1,3 %, **32:** 1,3 %, **34:** 1,9 %, **36:** 0,6 %, **37:** 1,9 %, **38:** 0,6 %, **39:** 1,2 %, **40:** 0,6 %, **41:** 0,6 %, **42:** 1,9 %, **43:** 0,6 %, **46:** 1,3 %, **48:** 1,3 %, **50:** 1,3 %, **51:** 0,6 %, **52:** 0,6 %, **53:** 0,6 %, **56:** 0,6 %, **57:** 1,3 % **58:** 1,9 % **59:** 1,3 %, **60:** 0,6 % **63:** 0,6 % i **75:** 0,6 %.

3. Població on vius

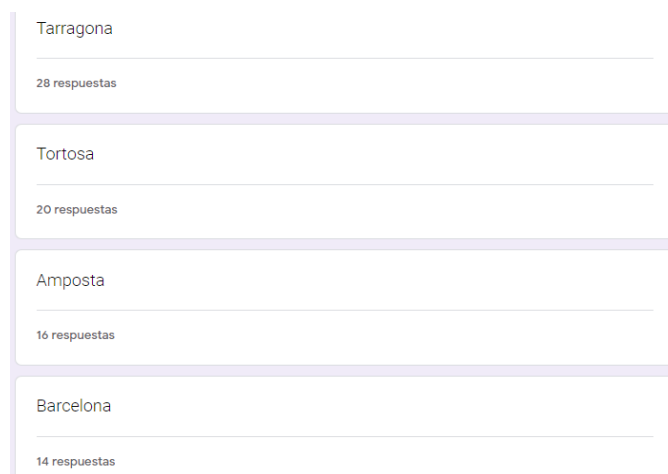

Figura 3: Població. Elaboració pròpia.

Els participants que hi han respost pertanyen a la comunitat de Catalunya, però dintre d'aquesta la participació més gran ha estat dintre la província de Tarragona. Les respostes que més s'han repetit han estat Tarragona, Tortosa, Amposta i Barcelona. Però també s'han pogut obtenir resposta de diferents zones com: Torredembarra, Vendrell, Sant Carles de la Ràpita, Sant Feliu de Llobregat, Reus, Vila-Seca, Ametlla de Mar, Cambrils, etc.

4. Què és un centre residencial d'acció educativa?

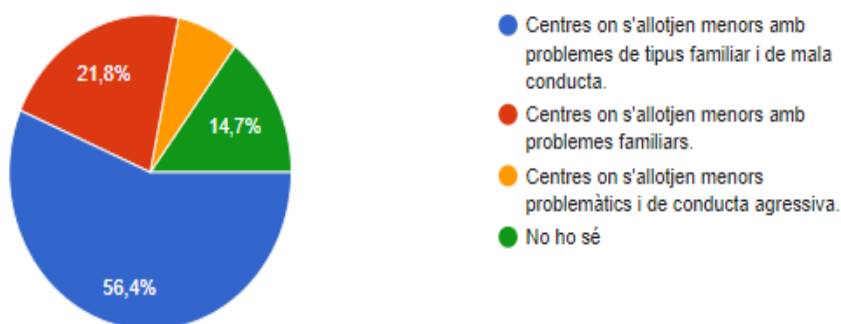

Figura 4: CRAE. Elaboració pròpia.

La primera qüestió que se'ls planteja és el concepte de centre residencial d'acció educativa. El 56,4% han respost els centres on s'allotgen menors amb problemes de

tipus familiar i de mala conducta. El 21,8% ha respost els centres on s'allotgen menors amb problemes familiars, el 14,7% han dit que no ho saben, i per últim el 7,1% ha respost centres on s'allotgen menors problemàtics i de conducta agressiva.

L'única diferència que hi ha en l'opció primera i la segona, és la mala conducta i aquesta ha fet que sigui la major resposta per part dels participants, per tant es podria dir que ha estat el motiu de la seva opció. Es pot observar com tot i ser menor el %, alguns pensen que són centres per a menors problemàtics i de conducta agressiva. I molts no saben quina és la seva funció, o no tenen cap mena d'idea del que podria ser.

5. Hi ha algun centre de menors prop de la zona on vius?

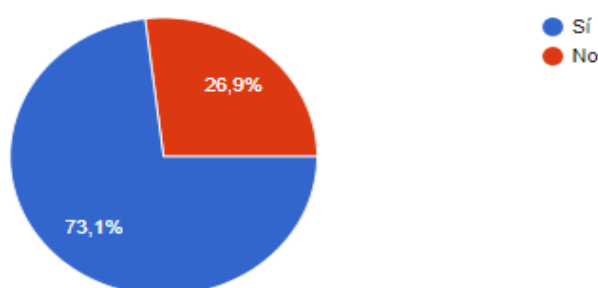

Figura 5: proximitat d'un centre de menors. Elaboració pròpia.

A l'hora de preguntar si dintre de la zona en la qual viuen hi ha un centre de menors a prop, la majoria respon amb un sí. El 73,1% sí té a prop un centre mentre que un 26,9% no.

6. El principal motiu pel qual s'ingressa a un centre de menors és...

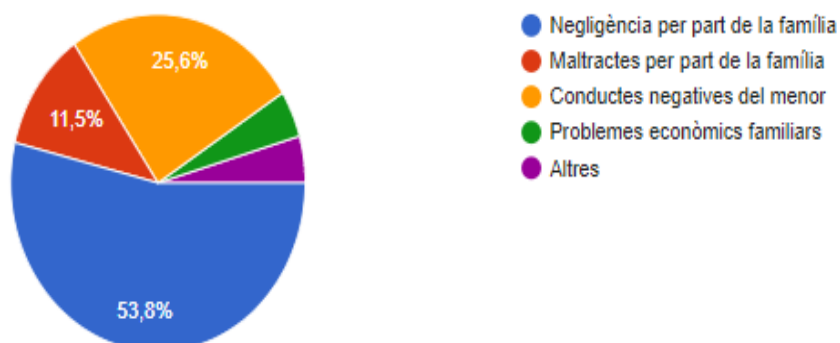

Figura 6: motiu d'ingrés al centre. Elaboració pròpia.

El 53% creu que el principal motiu pel qual s'ingressa a un centre de menors és per negligència per part de la família, però un 25,6% diu que per conductes negatives del menor. En aquesta resposta succeeix el mateix que en la pregunta número 4, que l'opció del menor com el motiu o el problema del fet, representa una gran part de respostes.

L'11,5% creu que per maltractament per part de la família, el 4,5% per problemes econòmics familiars i 4,5% per a d'altres.

7. A partir de quina edat es pot entrar a un centre de menors?

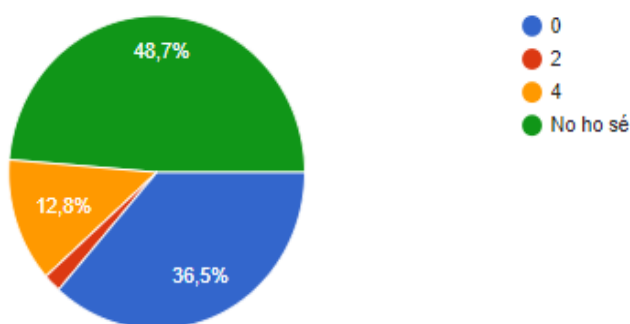

Figura 7: edat d'entrada al centre. Elaboració pròpia.

Aquesta és una de les qüestions on la resposta és sorprenent, quan se'ls pregunta a partir de quina edat es pot entrar a un centre de menors un 48,7% no ho sap.

El 36,5% respon des que naixem, però s'ha de dir que els contactes més propers també són professionals de l'àmbit educatiu i per tant, saben la resposta correcta. No obstant això, segueix sent un nombre elevat els qui ho saben, i segurament seria més gran si es fes amb més participants.

El 12,6% creu que es pot entrar en quatre anys i 1,9% als dos, però són percentatges molt baixos respecte a les altres respostes.

8. A partir de quina edat es pot sortir d'un centre de menors?

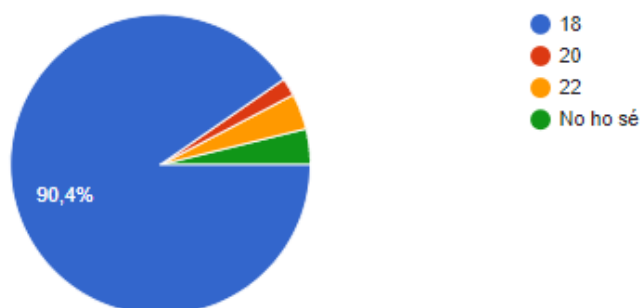

Figura 8: edat sortida del centre. Elaboració pròpia.

En l'anterior qüestió era envers l'entrada en aquest cas, és la sortida, i quasi amb la majoria absoluta d'un 90,4% respon en divuit anys, el 3,8% no ho sap, el 3,8% creu que en vint-i-dos anys i 1,9% en vint anys. Tanmateix, hi ha una gran diferència en l'estadística anterior a aquesta, i és que les persones tenen més coneixement sobre quan se surt d'un centre de menors, però no a partir de quan es pot entrar.

9. Has conegut algú proper que hagi estat dintre d'un centre de menors?

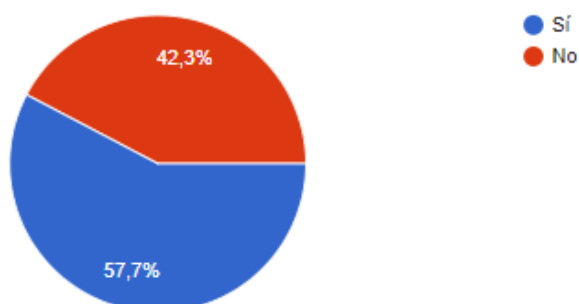

Figura 9: conèixer algú del centre. Elaboració pròpia.

El 57,7% ha conegut a algú que hi ha hagi estat dintre d'un centre, en canvi un 42,3% ha respost que no. Aquesta pot tenir relació directa amb la proximitat en la qual tenen el centre de menors, en el cas de tenir-lo lluny pot influir en el fet que no hagin coincidit amb algú que hagi estat.

10. Com descriuries a una persona que viu en un centre de menors?

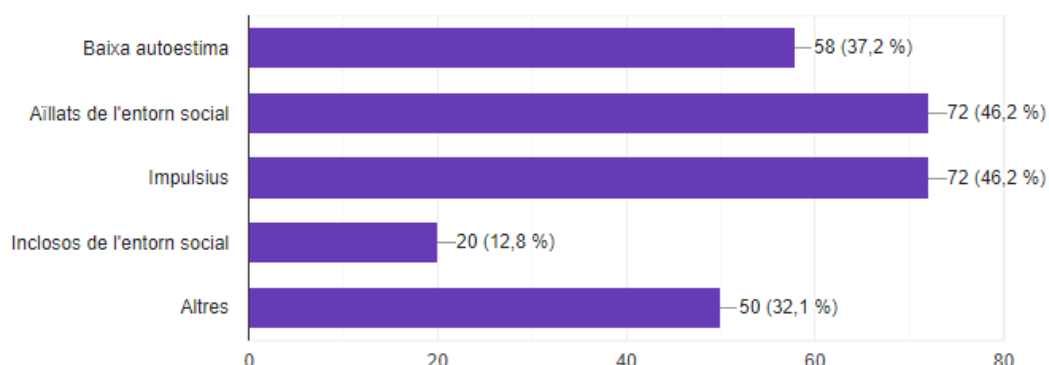

Figura 10: descripció persona que està al centre. Elaboració pròpia.

Quan se'ls planteja escollir les opcions per descriure a una persona que viu a un centre de menors les respostes si més no són bastant semblants. L'opció més seleccionada amb un 46.2 % és aïllats de l'entorn social i impulsius, 37,2% amb baixa autoestima i 32,1% d'altres. El més impactant de tot és que solament hi hagi un 12,8% de persones que han seleccionat que estan inclosos de l'entorn social, una de les respostes que més ens fa pensar sobre la perspectiva de la societat.

11. Quines són les habilitats o competències que ha de tenir un educador/a per treballar a un centre de menors?

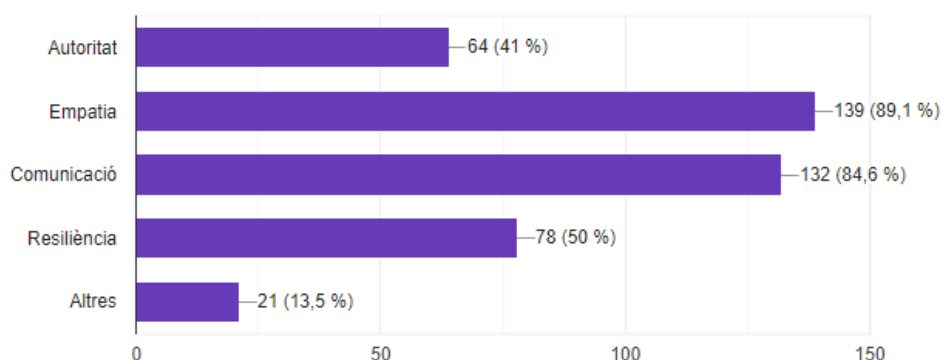

Figura 11: habilitats i competències de l'educador/a. Elaboració pròpia.

Una qüestió més enfocada al perfil de l'educador social per tal de veure quines són les competències o habilitats que ha de tenir per tal de poder treballar al centre de menors. La resposta més seleccionada és amb un 89,1% l'empatia, 84,6% seleccionen la

comunicació, 50% la resiliència i 13,5% d'altres. Tanmateix, podem observar com un 41% diu que l'autoritat és un dels perfils que ha de tenir l'educador, aquest tindria relació en anteriors preguntes on se'ls preguntava per motius i es responia per males conductes i agressivitat.

12. Quina seria la teva reacció si et diguessin que demà te'n vas a un centre de menors?

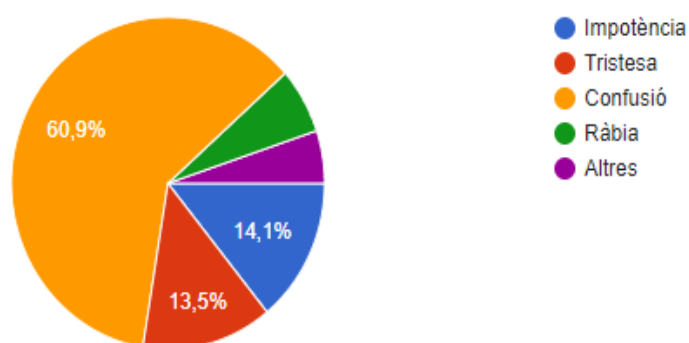

Figura 12: emocions. Elaboració pròpia.

Per tal de concloure el final de l'enquesta, se'ls pregunta com a última qüestió sobre quina seria la seva reacció si els diuen que han d'entrar a un centre de menors, un 60,9% creu que confusió, el 14,1% impotència, el 13,5% tristesa, el 6,4% ràbia i el 5,1% d'altres. En certa manera, podem observar com la incertesa de no saber bé la funció i el motiu pel qual s'entra a un centre de menors, pot estar relacionada en què la majoria de persones sentin que la confusió seria la seva reacció, el no saber per què has d'anar-hi, el perquè tu o el simple fet de veure-ho com un fet negatiu.

Tot seguit anomenaré aquelles idees importants analitzades prèviament a partir dels resultats obtinguts en l'enquesta. Primerament, s'ha pogut comprovar que la visió de la societat si més no és negativa envers els nois i noies dintre dels centres de menors. Aquesta percepció està relacionada per la falta de coneixement de les persones sobre aquest tipus de centres i la seva importància en la societat. Aquesta afirmació no solament parteix de les respostes, sinó que diverses persones manifestaven la seva preocupació per no saber la resposta correcta, ja que no tenien idea del que se'ls preguntava. No obstant això, tot i el seu desconeixement sobre els centres de menors, una gran quantitat de persones seleccionaven la resposta que més perjudicava la imatge d'aquell que es trobava en un centre de menors, inclús que ell fos el motiu pel qual estava al centre.

És interessant ressaltar que durant la recerca d'aquest treball, la majoria d'estudis dels centres de menors eren enfocats a delinqüència i violència. A més a més les notícies sobre centres de menors, solen ser per actes vandàlics o violència entre les persones que es troben dintre del centre. Tanmateix hi ha una relació estreta entre la percepció negativa de la societat i les fonts d'informació, ja que la majoria de persones que hi han respost s'han basat en allò que han sentit o han vist, i si la majoria d'aquests fonts són negatives o mostren la part menys bona dels centres, condiciona a què les persones tinguin prejudicis envers aquest tipus de centres.

Per últim, destacar que la resposta a la reacció al saber que entraràs a un centre de menors sigui majoritàriament la confusió corrobora aquest desconeixement sobre el motiu pel qual s'ingressa a un centre de menors. Per tant, seria important fer-li un gir i visibilitat que es mereix als centres d'aquest tipus, per tal de no solament evitar prejudicis sinó entendre la circumstància de la persona i fomentar l'empatia per tal d'aportar canvis a la societat que afavoreixin la seva convivència.

14. Conclusions

Tota aquesta investigació s'ha realitzat amb l'objectiu d'analitzar el tipus de relacions afectives que s'estableixen entre l'educador/a i el menor, i ha estat aconseguit de tal manera que he pogut extreure diferents idees.

Per una part s'ha pogut observar la importància que té el fet de treballar la part afectiva tant a la infància com l'adolescència, i el necessari que és que l'educador disposi d'eines per tal de poder establir aquest vincle afectiu amb el menor. Per tal de poder aconseguir-ho, és necessari que l'educador social sigui conscient del qual és un centre de menors i la implicació que comporta, ha de tenir clar el seu futur professional i tenir seguretat de si mateix. Així doncs, parlem de què per tal que aquesta part afectiva sigui present, l'educador social ha de tenir vocació amb allò que fa i per tant, és un factor essencial a l'hora de contractar el personal per entrar a treballar a centres d'aquest tipus.

En referència al centre de menors i la seva normativa i estructura, podríem destacar dos aspectes, el primer seria que la normativa rígida no permet que es disposi de recursos per tal de poder treballar amb els menors i donar-los més activitats, sortides o tallers, és a dir, tot allò que els pugui incloure com a menors inclosos a la societat tot i el context en el qual es troben. I el segon aspecte estaria més relacionat en l'estructura i les instal·lacions del centre, per tal de poder donar-li sentit a aquest afecte del qual parlem, és necessari donar-li al centre un ambient càlid, familiar, agradable de tal manera que pugui afavorir la creació del vincle entre l'educador i el menor, i no solament això sinó a La perspectiva de la societat envers els centres de menors és un dels temes claus

d'aquesta investigació, ja que ens ajuda a donar-li més sentit a tot allò que comentàvem anteriorment. Les persones que van respondre a l'enquesta donaven resposta a allò que caracteritzava al menor com a dolent o agressiu, així doncs ens donava una imatge majoritàriament negativa. A més a més, es tenia clar que l'educador era necessari que tinguís empatia per poder treballar, una de les paraules més repetides per part de les educadores entrevistades, per tant, una de les habilitats que ha de tenir l'educador relacionant en la vocació és l'empatia, per tant, és imprescindible d'aquesta per poder fer l'acompanyament durant el transcurs de l'estada del menor per tal que se senti recolzat i comprès en tot moment pel seu educador.

Per tal de concloure el treball, m'agradaria ressaltar la satisfacció personal d'haver pogut realitzar aquesta recerca, ja que tenia motivació personal per fer-la. M'ha ajudat a veure de més a prop el centre de menors, la seva funció i la seva importància, de tal manera que ha fet que em decideixi més pel camí professional cap als centres de menors.

I sobretot, m'agradaria ressaltar el necessari que és donar-li visibilitat i oportunitat de què la gent s'adoni que tenim una percepció equivocada de les coses, és necessari informar-se bé i evitar els prejudicis per tal d'aportar tot el que és necessari perquè el centre sigui un lloc el més proper a una família.

En referència a les preguntes d'investigació:

Es treballa realment el vincle afectiu dintre dels centres de menors?

Als centres de menors es treballa el vincle afectiu, però dependrà de la vocació i el compromís de l'educador en poder aconseguir-ho, per tant, es treballa poc i depèn de factors com la capacitat de l'educador i el tipus de relació que s'estableix en el menor. De vegades pot influir el context del menor, ja que segons la seva situació pot ser més difícil aconseguir aquest vincle afectiu.

La falta de temps és un obstacle per a treballar la part afectiva?

Als centres de menors hi ha molta tasca a realitzar i per tant, la falta de gestió del temps, els imprevistos o d'altres factors que poden fer que s'endarrereixi la tasca, pot ser d'obstacle per treballar la part afectiva.

Són necessaris més educadors/es dintre del centre per tal d'abastar les necessitats dels menors?

En relació amb l'anterior pregunta plantejada, la falta de temps ve relacionada en la quantitat d'educadors que hi ha, que no permet cobrir les necessitats i poder establir

aquest vincle, ja que en molts casos cada persona necessitarà una cosa diferent i amb un temps determinat, i això requereix més suport professional.

Hi ha suficients recursos o eines per tal d'afavorir el desenvolupament del menor?

La normativa tan estricta i rígida no permet abastar recursos que permetin treballar la part afectiva als centres de menors, per tant, limiten als educadors el dur a terme la seva tasca, i perjudica el desenvolupament del menor i a la seva estança al centre.

La falta de comunicació amb altres professionals dificulta les funcions de l'educador? I les del centre?

Als centres de menors hi ha bona comunicació amb altres professionals, i s'utilitzen recursos tecnològics que permeten la rapidesa i la facilitació per poder compartir la informació necessària en cada moment.

La perspectiva de la societat pot ser un factor que influeix de manera negativa als menors del centre?

La perspectiva de la societat és negativa, i influeix de manera negativa als centres de menors, però es deu a una falta de coneixement que tendeix a estar relacionada amb els prejudicis que tenim, o amb allò que hem sentit. Per tant, per tal de millorar aquesta perspectiva, seria convenient donar visibilitat als centres de menors, i fer visibles notícies que afavoreixen la seva imatge i no perjudicar.

15. Perspectives d'investigació i/o de futur

- Revisar la normativa dels centres de menors, per tal de poder donar més flexibilitat i eines als educadors social, i afavorir el transcurs de l'estada dels menors al centre.
- Revisar les competències de l'educador social al centre de menors, donar-li importància a les capacitats i habilitats de la persona i no solament la seva titulació.
- Donar més formació als educadors socials que els ajudin a poder treballar la part afectiva i emocional al centre. Formacions com les de contenció física i emocional, que ajuden a poder controlar els moments de crisi d'agressivitat.

Referències

- Ajuntament de Tarragona (Ed.) (2019). *Unitat d'Escolarització Compartida*. <https://bit.ly/3tNwa06>
- Ajuntament de Barcelona (Ed.) (2021). *Serveis Socials*. <https://bit.ly/3crnWaD>
- Barredo-Gutiérrez, B., Bisquerra-Alzina, R., García-Aguilar, N., Giner-Tarrida, A., Pérez-Escoda, N., & Tey-Teijón, A. (Coords.) (2016). Les competències emocionals i les dificultats quotidianes a l'adolescència. *XII Jornades d'Educació Emocional*. (212-217). <https://bit.ly/3r28vf9>
- Bastit Vallmajor, M. (2012). La realitat dels menors infractors al territori. Un enfocament pràctic. <https://bit.ly/38x1pbE>
- Besora, A. S. (2019). Posar la mirada amb ganes d'entendre. *L'atenció centrada en la persona. Un enfocament des del treball social*, 6. <https://bit.ly/3qdh86p>
- Díaz-Bravo, L., Torruco-García, U., Martínez-Hernández, M., & Varela-Ruiz, M. (2013). La entrevista, recurso flexible y dinámico. *Investigación en educación médica*, 2(7), 162-167. <https://bit.ly/3dxV02N>
- Generalitat de Catalunya (Ed.) (2019). Departament de Justícia. *Centre educatiu de reforma*. <https://bit.ly/2ZaVhQU>
- Generalitat de Catalunya (Ed.) (2010). Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. *Centre d'acolliment*. <https://bit.ly/2MVCS8q>
- Generalitat de Catalunya (Ed.) (2011). Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. *Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)*. <https://bit.ly/3uUb7xC>
- Generalitat de Catalunya (Ed.) (2021). Departament d'Educació. *Servei educatiu del tarragonès: EAP*. <https://bit.ly/2MZ4Pw7>
- Generalitat de Catalunya. (n.d.a). Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. *Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE)*. <https://bit.ly/368qatb>
- Generalitat de Catalunya. (n.d.b). Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. *Centres Residencials d'Educació Intensiva (CREI)*. <https://bit.ly/2YcOk1>
- Generalitat de Catalunya (Ed.) (2011). Mosso d'Esquadra. <https://bit.ly/3f1MoB2>
- Guarné, B., & Rivarola, P. (2003). *L'adaptació de la norma en els centres de menors*. Invesbreu Criminologia, (23), 1-3. <https://bit.ly/3jRaNLk>

Institut Pere Mata (2014). Centro de Salud Mental Infantil y Juvenil (CSMIJ). <https://bit.ly/3htlfIU>

Peinat, A. (2002). Psicología del desarrollo. *Del nacimiento al final de la adolescencia*. Editorial UOC. (36-138).

Pole, K. (2009). Diseño de metodologías mixtas. *Una revisión de las estrategias para combinar metodologías cuantitativas y cualitativas*. <https://bit.ly/2Qx3nCx>

Ramos, C. A. (2015). Los paradigmas de la investigación científica. *Avances en psicología*, 23(1), 9-17. <https://bit.ly/3ehWU7K>

Rodríguez, I., & Pantoja, L. (2001). Un esbós de codi deontològic per a educadors i educadores socials: procés d'elaboració i situació actual. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, (17), 87-110. <https://bit.ly/3t788k4>

Romo, H. L. (1998). La metodología de la encuesta. *JG cáceres, Técnicas de investigación en sociedad, cultura y comunicación*, 33-74. <https://bit.ly/3duoMFq>

Oliver, J. L., & Touza, C. (2004). La funció educativa dels centres residencials de protecció de menors de les Illes Balears. *Anuari de l'educació de les Illes Balears*, 170. <https://bit.ly/38uP8Ex>

Annexos

Annex 1: Entrevista educadora

El meu nom és Noèlia i estic cursant l'últim curs de Pedagogia, en aquesta entrevista estàs col·laborant amb el meu treball de fi de grau, que està enfocat en l'adolescència i en especial atenció als centres de menors. Per tant, agraeixo molt la teva participació i el temps que dediques per poder recopilar la informació necessària.

Aquesta entrevista constarà de 13 preguntes i en les quals la seva duració serà d'aproximadament una hora. Si està d'acord, l'entrevista serà gravada a través de l'aplicació zoom utilitzada per fer la videotrucada, d'aquesta manera em facilitarà el traspàs del contingut de l'entrevista.

1. En què consisteix la figura de l'educador social al centre de menors?

La figura de l'educador social dintre del centre de menors és ser el referent del menor quant a poder explicar-te sobre com se sent, el que li passa fora del centre, a l'escola, o com ha canviat el seu nucli familiar. Enfocar-los a l'autonomia i sobretot fer un acompanyament del menor per tal de preparar-lo en el seu dia a dia. En moltes situacions en les quals s'han de fer certes gestions els deixem acompanyar per tal que puguin conèixer com es fan les coses i poder afavorir en la seva autonomia.

2. Quines són les competències i funcions que té un educador social dintre d'un centre de menors?

L'educador social té les competències molt limitades, sempre he pensat que se'ns escolta, però no som decisiu o sigui que sé que m'escoltaran perquè sóc l'educadora que està al centre, però és l'EAIA és qui fa el treball decisiu pel que fa a la competència familiar. Nosaltres podem portar més el seguiment de com es troba el menor, i portem visites tutelades en les quals fem un informe de com van les visites i l'EAIA ho té en compte, però el seguiment el farà el mateix EAIA. Tot el que vindria a ser l'emancipació, l'acompanyament emocional, l'acompanyament al medi i a l'entorn i l'autonomia és més competència de l'educador.

Un educador no hi hauria d'estigmatitzar i creure amb la inserció. Ha de ser vocacional, és a dir, estar allí perquè de veritat vols, autocontrol, has de ser objectiu i no ser una persona que etiqueta, ser resiliant, empatia i molta paciència. Allò que més he notat és falta de vocació, això és el que penso jo.

3. Hi ha algun tipus de formació específica que es requereixi per treballar dintre del centre de menors?

A cada centre fan formacions diferents, en el meu cas he après a fer cursos de qualitat de servei, d'organització de documents, maltractament infantil, maltractament emocional, i un curs que he fet molt interessant és el de contenció emocional, i que m'ha anat molt bé. Perquè els nois estaven acostumats a la contenció física, però quan veies que utilitzaven el parlar i el fet d'escoltar els nois els anava molt bé. Els cursos de "coaching" eren també molt bons, ja que portàvem casos dels centres i ens ajudava molt en l'àmbit professional.

Ara estem portant un espai "snoezelen" de meditació i relaxació, i actualment fem un curs per poder fer aquesta formació. També ens vindran a visitar el pis per tal de poder veure l'espai i implementar aquest nou projecte. Alguns instituts també ho estan fent, i la formació que vam fer va ser molt bona.

4. Quins són els professionals que treballen de manera directa i indirecta amb els educadors? I amb el centre de menors?

Nosaltres treballem en diferents, però es depèn del cas del nen, normalment els casos vénen de l'EAIA qui són els que deriven el cas. L'ICAA és el centre d'acolliments i adopcions, també està el CESMIJ centre de salut mental infantil i juvenil. Un altre centre que ja en casos més greus se l'UCA, unitat de crisis i de vegades han tingut comportaments que han hagut d'ingressar-se i portar un control més mesurat. Els Mossos d'Esquadra també hi tenim contacte quan tenim incidències, en tema fugues per tal de traslladar-lo al seu centre.

Els centres oberts perquè hi ha xiquets que tenen un familiar gran i per a ells és un referent i poder acompanyar-lo per tal d'estar junts, per tant hi ha diferents recursos que s'utilitzen com pots veure, però si és cert que el més sentim és l'EAIA perquè és qui porta tots els casos.

Als equips tècnics o a l'EAIA quan algun noi o noia té molts de problemes de conducta se'ls proposa el CREI, i també centres terapèutics, no tenim contacte directe, però són recursos d'enllaç.

5. Quines eines o recursos s'utilitzen per facilitar la comunicació entre els professionals?

Nosaltres tenim un programa de la Generalitat on allí cada educador té el seu compte i escriu l'informe de cada nen/a, fas una nota altres educadors, sobretot és una eina per als educadors i direcció i coordinació, és una eina interna i privada i no pot fer-la servir ningú més. Cada centre té un programa semblant, però tots seguim una mateixa pauta. El SINIA és el que parla de tots els menors tutelats o en procés de tutela que està a la Generalitat de Catalunya, no té accés tothom i limitat. Jo per exemple tinc accés perquè tinc un jove derivat i per tant

puc entrar per tal de veure el seu informe i el seguiment, i qui té accés és el director.

També tenim via telefònica i correu electrònic, normalment les cites són informades pel mateix director, però si és saber informes del menor són a través del SINIA (en cas que tingui accés per menor) i per comunicar-nos el programa que disposa del centre.

6. Com definiria el concepte de centre de menors?

El centre de menors el definiria om un "parche" en què hi ha menors que estarien millor a casa, sé que sóc molt crítica, però no es pot posar a un jove amb discapacitat i un altre jove amb problemes conductuals i problemes familiars, perquè no hi ha plaça a un altre centre, i per tant hi ha diferents perfils de joves. A la pandèmia hem estat molt oblidats, molts d'educadors s'han quedat tancats amb alumnes. Hi ha moltes persones que pensen que tothom pot ser educador social i no és així. No solament poden treballar educadors a un centre, però tampoc podem fer que entri qualsevol persona.

7. Quins són els motius pels quals ingressen els menors al centre?

Hi ha diferents motius, la majoria és per la família a partir d'indicadors com falta d'higiene, falta d'esmorzar..., La majoria de caos són abandonament, famílies drogaddictes, pares que s'hi han desentès, i després altres casos no tan majoritaris eren maltractaments i abusos sexuals.

També hem tingut algun cas amb pares i fills amb diversitat funcional, però els pares no podien fer la funció de pares per les seves capacitats i no per desatenció com en altres casos, però també són situacions que passen.

8. Com definiria la relació que s'estableix entre l'educador i el menor?

És complicat perquè depèn molt del mateix educador i del cas del menor. Hi ha educadors que em venen i em diuen que jo no puc amb aquest noi, i jo sempre els dic que els educadors som qui hem de posar les habilitats, hem d'ajudar al menor i no hem de fer-los sentir culpables de la situació. Moltes vegades hem trobat en la situació de què hi ha nois i noies que s'han trobat més a gust en altres educadors que no han sigut els seus tutors.

Jo em considero una persona que marco límits, però també sóc permissiva en alguns casos, perquè depèn del cas del noi o la noia s'ha d'actuar segons la situació i el criteri de l'educador. Jo sempre dic que no s'ha d'etiquetar als nois, i en casos de situacions com per exemple de què han robat una bici no se li ha d'etiquetar com al dolent o que ha fet malament, sinó més bé que tu no t'esperaves que faries això, perquè tu no el veus així, i tu no esperaves que fes alguna cosa dolenta perquè saps que ell no és així.

9. Quines eines i recursos s'utilitzen per treballar als centres de menors?

Tenim molt pocs recursos al centre, jo per exemple ficava la pel·lícula *el bola* que reflecteix el cas d'un nen que sofreix una situació familiar violenta.

Dissabtes sense paga, càstig sense sortida, són els recursos que tenim per treballar en ells la sanció. Per treballar en ells quan fan alguna cosa bona o porten una bona trajectòria, també ha de dir que se'ls hi fa més cas als que es porten malament que als que bé, i invertim més temps a portar a terme sancions que en premiar.

La veritat és que la millor eina és treballar en un bon equip format i treballar amb companys que fa anys que treballant i tenen experiència, de vegades creaven equips de treballs nous sense cap experiència ni ningú que els pugui acompanyar i així no es pot experimentar el potencial, sense cap persona que pugui formar-te i aprendre. I sobretot fer molt d'èmfasi en els cursos de contenció emocional, és molt important i el "coaching" per tal de formar un equip sa i per tant són eines essencials. He de dir-te que si fem cursos però potser un cop a l'any, i per tant no es treballen molt, falta una continuïtat per tal d'adquirir el coneixement i posar-lo més en pràctica.

10. Com definiria l'etapa de l'adolescència?

Depèn de l'adolescència a la qual em parles, si em parles de l'adolescència en la qual s'enfronten els nois i noies del centre és dura perquè per un són famílies vulnerables, alguns volen sentir-se que formen part del nucli familiar, i de vegades la família és qui més mal els fa. Per tant és molt complicat per a ells, i és un moment en què s'adonen de la realitat i d'obrir als ulls. Pel que fa a joves immigrants, tenen una adolescència més buida, ja que no tenen la família el seu costat, se'ls dificulta la documentació i l'ajuda i per tant molts es reboten per la dificultat que tenen en accedir-hi.

11. Creus que el desenvolupament afectiu és important en relació amb l'etapa de l'adolescència?

La part afectiva és molt important en l'etapa de l'adolescència, en la infància i en l'adulthood. L'afectivitat meneja cors, i els cors mouen la vida, vull dir moltes vegades algunes persones, et diuen que no t'has d'implicar en la feina i jo sempre els dic que jo sóc educadora i si no t'impliques, és que no vals i has de ser afectiu a la feina.

12. Com es treballa la part afectiva i emocional dintre d'un centre de menors? Quines emocions predominen dintre d'un centre de menors?

Jo per exemple a cada centre de menors que he treballat és molt diferent, ja que en alguns centres hi ha plans d'actuació. En un dels centres que vaig estar

teníem plans d'actuació per la part més emocional en la qual utilitzaven les contencions físiques i emocionals. En molts de casos utilitzàvem coixins per tal que no es facin mal i poder calmar al noi i fer-li entendre que el volem protegir i ajudar.

Jo crec que un dels sentiments que predominen és la frustració de com els ha anat la vida, ells veuen una part de culpa seva, i perquè no poden estar en la família. No tenen empatia, els has d'ajudar a posar-se al lloc de l'altre, el ser assertiu, és a dir, saber dir les coses de manera correcta sense faltar al respecte. El que més falta tenen és la part afectiva, ja que ells no l'han tingut i per tant no sabent com ser-ho, moltes vegades es troben en el fet que no saben ni com abraçar. En alguns casos s'han arribat a frustrar perquè no els sortia un dibuix, però no era el dibuix era tot el que portaven dins i ho exterioritzaven través del dibuix.

13. Quina creus que és la perspectiva de la societat envers el centre de menors? Creus que la percepció de la societat pot ser influenciable cap als menors del centre?

La perspectiva durant els divuit anys que he treballat crec que ha canviat molt, quan vaig entrar em van dir que me n'anava a la guerra. Després se sentia més llàstima pels nens per les famílies que tenien i la seva circumstància, és una estigmatització igual i actualment jo penso que ha quedat molt enrere aquest pensament perquè ara està el tema dels menors estrangers no acompanyats i els menors del centre ha passat a segon pla.

Si és influenciable, ja que en un cas que vaig tenir es va jutjar a una noia del centre per un cas de robatori, i va ser culpabilitzada per tothom. Però després es va descobrir que va ser una altra noia en la qual la seva mare era advocada, i per tant es va veure com tothom va jutjar sense pensar abans.

Annex 2: Entrevista educadora

El meu nom és Noèlia i estic cursant l'últim curs de Pedagogia, en aquesta entrevista estàs col·laborant amb el meu treball de fi de grau, que està enfocat en l'adolescència i en especial atenció als centres de menors. Per tant, agraeixo molt la teva participació i el temps que dediques per poder recopilar la informació necessària.

Aquesta entrevista constarà de 13 preguntes i en les quals la seva duració serà d'aproximadament una hora. Si està d'acord, l'entrevista serà gravada a través de

l'aplicació zoom utilitzada per fer la videotrucada, d'aquesta manera em facilitarà el traspàs del contingut de l'entrevista.

1. En què consisteix la figura de l'educador social al centre de menors?

Personalment cada persona és un món i actua d'una manera diferent. Jo per a mi la figura de l'educador social és simplement cobrir les necessitats que tingui un xiquet, qualsevol necessitat sigui física, afectiva o el que sigui, això que vol dir, que hem de fer o de pare o mare o tia o el que sigui, les habilitats o el tema emocional, tot, el que faries en el cas de tenir un xiquet baix la teva supervisió, la diferència és que nosaltres estem unes hores allí i no el temps que voldríem o necessitaria el menor.

2. Quines són les competències i funcions que té un educador social dintre d'un centre de menors?

És molt difícil, primer de tot t'ha d'agradar molt la feina, has de deixar una mica de banda el que t'expliquen a la Universitat. L'empatia és molt important, tots dèiem que la tenim, però de vegades no ens fiquem a la pell de l'altra persona, i és molt important que ens posem amb la pell del xiquet i la xiqueta i veure que cadascú és diferent, és molt difícil treballar-ho al centre, ja que la normativa és molt quadriculada, depèn d de quines coses no te les deixen fer o no tens el moment perquè són molts de xiquets i pocs educadors, i és molt important veure més enllà del xiquet, hem d'entendre perquè es porten malament i això costa de veure-ho.

3. Hi ha algun tipus de formació específica que es requereixi per treballar dintre del centre de menors?

Per treballar a un centre de menors el que està clar és que els treballadors haurien de ser educadors socials. L'entrada massiva de menors ha fet que entressin moltes persones que no tenen les capacitats per treballar a un centre, i quan ets educador social saps a allò que vas.

Hi ha un problema i és que s'agafa a qualsevol persona per entrar a un centre de menors, i és necessari que sigui educador social o en l'àmbit de la psicologia, pedagogia o d'altres del mateix camp.

4. Quins són els professionals que treballen de manera directa i indirecta amb els educadors? I amb el centre de menors?

Depèn de la involucració dels educadors, jo parlava de manera directa en l'EAIA o Mossos d'Esquadra, i no em pertocava era més tasca de direcció i coordinació, però depèn de com siguis tu. Els educadors també treballen en psicòlegs, psiquiatres, l'EAIA, escola...

5. Quines eines o recursos s'utilitzen per facilitar la comunicació entre els professionals?

Ara en aquest moment, quan és informació DGAIA o pisos assistits. o qualsevol organisme que estigui més a dalt ho fem via correu, i el que és el dia a dia és a través de reunions, presencialment, whatsapp o telefònica.

6. Com definiria el concepte de centre de menors?

En aquest moment ho definiria com obsolet, jo crec que ha evolucionat molt la vida, i en els centres fa vint-i-cinc anys que treballo i segueix tot igual, i la societat no és igual i els menors tampoc. S'ha de fer molta reforma interna i externa, clar teòricament és un lloc substitutori temporalment de la llar cosa que no és real. Quan un jove o xiquet entra a un centre de menors, en principi ha de ser temporal... De baralles al centre hi ha i és una cosa normal, però quan la baralla és d'un jove de disset anys de cara a una educadora o a un altre jove de la seva edat i ho ha de veure un nen de cinc anys, ja que això és un problema important perquè això pot reproduir d'aquí a un temps i no són coses que hagi de veure un nen petit. El fet de tenir nens i nenes de diferents edats és difícil poder tractar-los, ja que són respectivament de diferents edats, i s'ha de tenir en compte com ho dius i com ho fas.

7. Quins són els motius pels quals ingressen els menors al centre?

Quasi tots ingressen pel mateix, desatenció per part de familiars, maltractaments i abusos sexuals, allò que perjudica la integritat d'un nen o d'una nena. Nosaltres de vegades pensem que aquesta desatenció és perquè no se'ls estimen i no és així, o perquè no saben més perquè ells tampoc no ho han viscut o perquè realment econòmicament no poden arribar. I després estan els menors casos que solen ser perquè els pares han mort, o tenen que està a la presó i llavors ingressen només quan no es poden fer càrrec cap familiar directe, perquè normalment busquen algun altre familiar i si no doncs ho fa el centre.

8. Com definiria la relació que s'estableix entre l'educador i el menor?

Les relacions depenen molt de l'educador i del menor, com té dit alguns educadors no tenen vocació i això afecta a poder tenir lligams o arribar a connectar amb els nois i les noies. I en altres caos els nens necessiten més temps per deixar-se aproximar o crear aquest vincle afectiu. També és cert que no tots podem entrar en vincle amb les noies i noies, i per tant hem d'intentar trobar que amb qui més còmode se senti o millor afinitat tingui, per tal de poder aprofitar-ho per tal que aquest educador treballi de manera més profunda i individualitzada en el noi/a.

9. Quines eines i recursos s'utilitzen per treballar als centres de menors?

Les pagues i les sortides són recursos més habituals, però clar amb la normativa tan estricta i quadrada és difícil. Jo et contaré un cas d'una vegada que vaig emportar-me a un grup de nois i noies a fer un gelat a les 22 de la nit i no podia fer-ho perquè eren molts de nois per a una educadora i perquè era molt tard. Però era estiu i me'ls vaig emportar a fer un gelat i els hi vaig dir que si es portaven malament no podríem tornar a repetir la sortida, i tal qual ens vam assegurar es van portar molt bé inclús la cambrera ens va felicitar del que bé que s'havien portat, però després en arribar al centre es van posar la mà al cap i em van cridar l'atenció i de què no estava ben feta l'actuació. Però les noies i noies van poder sortir del centre, van fer un gelat i van estar bé, i es van portar bé que això és l'important.

10. Com definiria l'etapa de l'adolescència?

Mentre estan al centre jo crec que és l'època més dura per a ells, és quan es comencen adonar que no són iguals que els seus amics, i que la societat és molt dolenta, els menors quan van pel carrer els assenyalen perquè hi estan al centre. Jo sóc la primera a dir-los que no fa falta que diguin que han estat a un centre, que després quan el coneixin si pel simple fet que la gent prejutja sense saber que és un centre, i el primer que diuen és que tu estàs a un centre perquè et portes malament quan això no és real.

11. Creus que el desenvolupament afectiu és important en relació amb l'etapa de l'adolescència?

Molt tant a la infància com a l'adolescència és el que més, i pel que et dic si no els hi dones afecte, en molts és difícil desenvolupar la part afectiva, però si tu no els dones afecte quina classe de persona sortirà d'allí, és essencial que rebin la part afectiva. Jo vaig tenir un cas que em va costar moltíssim fer-li una abraçada, en concret tres mesos i estem parlant d'un xiquet que tenia set anys. També vaig tenir un cas que va ser quasi un any que pugués dirigir la paraula als educadors, hi ha d'altres que no és tan difícil. Per això et dic que la part afectiva és un tot i és una tasca molt individualitzada perquè cada nen és un món i necessitarà el seu temps per poder treballar-ho.

**12. Com es treballa la part afectiva i emocional dintre d'un centre de menors?
Quines emocions predominen dintre d'un centre de menors?**

La gran majoria els hi costa molt treballar, alguns no es volen involucrar perquè realment es fa un gran treball personal per ambdues parts. Per tant, molts educadors no és volem involucrar en la feina perquè després qui es veuen afectats són ells, sobretot en la salut mental

És normal que tot ens afecti, però com a professionals hem de saber fer front i aprendre a gestionar-ho.

També és cert que com he dit abans dependrà de la situació del nen treballar-ho d'una manera o d'una altra, perquè necessitarà unes eines o d'unes altres, però sobretot l'empatia és el més necessari per poder comprendre al menor, i sobretot que t'agradi la feina, ja que això els nois i noies del centre ho perceben i els pot afectar. Els xiquets primer ho viuen amb molt temor i angoixa, d'alegria poca, l'alegria després va venint a moments. Els educadors també tenen l'emoció de la por, però és que no es pot treballar amb por i no és por de cara a ells sinó a la normativa, a la mínima que facis que no estiguin dins poden expulsar-te de la feina. De vegades te l'has de saltar perquè per la situació ho requereix, per la situació del menor perquè ho necessitarà. Per això et deia de treballar en l'empatia i que ells vegin que estàs per ells.

13. Quina creus que és la perspectiva de la societat envers el centre de menors? Creus que la percepció de la societat pot ser influenciable cap als menors del centre?

Els centres de menors no es poden acabar mai i tal com la societat va encaminada és necessari d'aquests tipus de centres. També és necessari fer una reforma als centres i sobretot que puguin ser més acollidors, de l'estil de cases familiars, a més a més, disposar d'espais comunitaris respectant els espais d'intimitat. Tots aquests canvis i reformes poden millorar la perspectiva de la societat...

Annex 3: Entrevista a persona que ha estat dintre d'un centre de menors.

El meu nom és Noèlia i estic cursant l'últim curs de Pedagogia, en aquesta entrevista estàs col·laborant amb el meu treball de fi de grau, que està enfocat en l'adolescència i en especial atenció als centres de menors. Per tant, agraeixo molt la teva participació i el temps que dediques per poder recopilar la informació necessària. Cal reemmarcar, que la informació serà confidencial i anònima.

Aquesta entrevista constarà de 7 preguntes obertes enfocades a diferents aspectes del centre de menors. L'objectiu és respondre cada pregunta envers la teva experiència viscuda durant el transcurs de l'estança al centre de menors. També pot afegir informació o parlar sobre algun aspecte que no es demana, però que creu necessari aportar-ho a la pregunta.

1. Quines paraules defineixen la teva experiència dintre del centre de menors? Per què?

Primerament va ser una experiència que va ser molt difícil, deixar enrere els meus germans, la meva mare, la meva casa, la meva gosseta, amics, parella, però al finalitzar el pas vaig descobrir el bé que havia estat per a mi haver anat al centre de menors.

2. Quines competències o capacitats creus que ha de tenir un educador/a per treballar al centre de menors?

La empatia i sensibilitat es algo que al llarg de anys molts educadors/es acaben perden, no en donen compte que estem en un moment difícil en el qual em deixat la nostra vida enrere ja sigui per força major o per que la relació amb els del volta no era correcta i es normal ells acaben fent sempre el mateix (acollir, acompanyar i despedir) però molts cops no sen donen compte de que som crios sense pare, mare, amics amb qui parla

3. Com definiries la relació que vas tenir envers els educadors del centre?

En certs educadors va ser molt fàcil era una noia ja amb una edad amb la qual sabia moltes coses, en altres va ser insostenible fins al punt de rebre paraules molt dures com (ets inútil, ni la teva mare et vol...)

4. Creus que es treballava la part afectiva i emocional entre els nois i noies que estàveu al centre de menors?

No, es perd la humanitat, tant educadors com companys

5. Quins recursos o eines s'utilitzaven per treballar al centre de menors?

- Psicòleg

6. Quins punts forts i febles destacaries del centre de menors al qual vas pertànyer?

La falta de humanitat va ser algo que em va fer entendre que tenia que créixer i madurar per arribar a ser algú a la vida i com a punt fort vaig tindre la gran sort de tindre la millor educadora del món, la qual sempre estava per a mi en bones i dolentes i a dia de avui no la canviaria per res del món, però tinc companys que no van tindre està sort i la seva vida es molt diferent a la meva pel fet de no haver tingut algú que els ensenye valors quan era hora de aprendrels

7. Quina creus que és la perspectiva de la societat envers el centre de menors?

Crec que el jovent de avui en dia ho veu com algo molt normal, el fet de tindre tants problemes i que la família o serveis socials decideixi que per tu es millor un centre i es molt lleig veure com cada dia està mes normalitzat arribar a extrem de viure entre problemes i marcha a un centre i que la mateixa societat no fiqui

cap altre remei, com la comunicació prèvia entre el menor i els pares o entre el menor i el col·legi, crec que serveis socials tindria que intentar derivar menys als centres de menors i més al reforç familiar

Annex 4: Entrevista a persona que ha estat dintre d'un centre de menors.

El meu nom és Noèlia i estic cursant l'últim curs de Pedagogia, en aquesta entrevista estàs col·laborant amb el meu treball de fi de grau, que està enfocat en l'adolescència i en especial atenció als centres de menors. Per tant, agraeixo molt la teva participació i el temps que dediques per poder recopilar la informació necessària. Cal reemmarcar, que la informació serà confidencial i anònima.

Aquesta entrevista constarà de 9 preguntes obertes enfocades a diferents aspectes del centre de menors. L'objectiu és respondre cada pregunta envers la teva experiència viscuda durant el transcurs de l'estança al centre de menors. També pot afegir informació o parlar sobre algun aspecte que no es demana, però que creu necessari aportar-ho a la pregunta.

1. Quines paraules defineixen la teva experiència dintre del centre de menors? Per què?

Si ho hagués de definir amb una sola paraula ho definiria com a horror. Va ser una època de la meua infantesa i de la meua adolescència molt dura, on vaig tenir que madurar molt depressa. La meua por m'acompanyava el meu dia a dia. Em veia sola, envoltada de menors de la meua edat, més petits i inclús més grans que jo. Em sentia desprotegida de no tenir la figura dels meus pares al meu costat i de no poder sentir-los o estar amb ells quant jo ho necessitava.

2. Quines competències o capacitats creus que ha de tenir un educador/a per treballar al centre de menors?

Crec que el més important dintre de la meua experiència que jo vaig viure el més important és ser una persona afectuosa. Els menors que estan dintre d'un centre la majoria no és per ells sino per l'àmbit familiar. Molts menors són petits i el fet de no tenir afecte de ningú és molt dur. També crec que a de ser una persona dinàmica i que pugui ajudar-te en les necessitats que poguem tenir en cada moment o situació.

3. Com definiries la relació que vas tenir envers els educadors del centre?

Hi havia una mica de tot. Hi havia el típic educador que sols venia a per feina, que no tenia una estona per a tu. Hi havia altres que els veies

encantadors(d'aquestos en hi havien pocs) que quan sabies que aquell dia venia aquell educador et posaves content. I després estaven els educadors que es mostraven indiferents i que feien el que tocava.

4. Creus que es treballava la part afectiva i emocional entre els nois i noies que estàveu al centre de menors?

En la meua opinió no. Emocionalment la majoria de menors no ens ho passem bé, ens trobem separats de la nostra família i creixés amb persones estranyes. Vaig passar moltes estones de plors sola, el fet de no poder parlar amb els meus pares quan jo ho necessitava era una situació molt dura i crec que no es mirava massa pel benestar emocional del menor. En quan veien que no estaves bé, la seva solució era portar-nos al CSMIJ.

5. Quins recursos o eines s'utilitzaven per treballar al centre de menors?

Durant el dia teníem un horari de coses a fer. Quan veníem de l'escola ens sentàvem a una sala molt gran i feiem els deures o reforç de l'assignatura que ens costés més.

En època d'estiu feiem moltes sortides(excursions, parcs acuàtics, visites a llocs...) Però a l'estiu ens feien marxar uns dies de colònies(Normalment nosaltres decidíem en quin àmbit volíem)

Sempre feiem les coses amb horaris i teníem tasques (parar taula, desparar taula, ordenar el lavabo...)

Normalment en quan estàvem en època escolar no solíem fer tallers, sols ho feiem en cap de setmana.

6. Quins punts forts i febles destacaries del centre de menors al qual vas pertànyer?

Com a punts forts destaco el lloc on estàvem, recordo que no ens feia falta de res(pista de futbol, de bàsquet, piscina...) També destaco que ens portaven a centres escolars de bona qualitat.

Com a punts febles, com e dit anteriorment m'hagués fet falta una figura d'educador que cobris les nostres necessitats(afecte, estones amb nosaltres...)

També destaco que no podíem anar a comprar a les tendes de roba on nosaltres volíem, llavors, moltes vegades portàvem roba que no era del nostre gust.

També com a punt feble, crec que érem molts de menors dintre de una mateixa casa(tot i que era molt gran) però crec que no hi havia l'atenció personalitzada que cadascú necessitàvem.

7. Quina creus que és la perspectiva de la societat envers el centre de menors?

Recordo que jo no deia mai que estava a un centre(encara ara no ho dic massa tampoc...) ja que quant la gent ho sabia et mirava en mala cara, ja es pensaven que si estaves allí dins era perquè alguna cosa avies fet malament. Hi ha una falta d'informació molt gran envers la societat.

Com a últim m'agradaria destacar que tot i que la meva experiència va ser molt dura i que la porto molt marcada a la meva vida, he de reconèixer que ara mateix sóc una persona madura. He lluitat pels meus somnis,he superat situacions difícils i he tirat endavant amb tot. Possiblement si no hagués tingut aquesta experiència dins del centre a dia d'avui no hagués arribat onestic.

Per la part negativa, avui en dia no tinc una relació al 100% amb els meus pares, ens falta tenir comunicació i tant ells com jo ens em perdut moltes coses la meva infantesa. Tot i que em parlo amb ells i tinc relació penso que no tinc la mateixa relació que un nen que ha estat tota la vida amb els seus pares.